

**PUOLUEEN TOIMINTA
SOCIALISTISEN KANSANTALouden
JÄLLEENRAKENTAMISEKSI JA KEHITTÄMISEKSI
SODANJÄLKEISELLÄ KAUDELLA**

(vuodet 1945—1953)

1. Maailmantilanteen perusteellinen muuttuminen toisen maailmansodan jälkeen. Kahden leirin muodostuminen

Suuren Isänmaallisen sodan päätyttyä neuvostokansa ryhtyi kaikin voimin jälleenrakentamaan ja kehittämään kansantaloutta voidakseen rakentaa loppuun sosialismin ja alkaa siirtyä asteittaisesti kommunismiin. Puolueen sisä- ja ulkopoliittiset toimenpiteet tähtäsivät näiden tehtävien täyttämiseen.

Puolueen ulkopoliittisen toiminnan peruspäämääränä oli turvata kestävä ja pitkäaikainen rauha, lujittaa sosialismin asemia kansainvälisellä areenalla ja auttaa kapitalismista vapautuneita kansoja uuden elämän rakentamisessa. Maailmantilanteen tärkeimpänä erikoisuutena oli se, että voimasuhteissa maailman areenalla oli tapahtunut perusteellinen muutos sosialismin eduksi ja kapitalismin tappioksi.

Neuvostoliitto oli kantanut sodan suurimmat rasitukset. Se oli kärsinyt suurempaa materiaali- ja ihmishukkaa kuin muut valtiot. Mutta sodasta selviytyttyään Neuvostoliitto oli poliittisesti voimakkaampi kuin sodan alussa: kansan, puolueen ja hallituksen yhtenäisyys oli lujittunut, Neuvostovaltion auktoriteetti sekä moraalinen ja poliittinen arvovalta olivat voimistuneet ja sen kansainvälinen vaikutus kasvanut. Ainoatakaan maailmanpolitiikan suurkysymystä ei nyt voitu ratkaista täydellisesti ilman Neuvostoliiton osanottoa.

Neuvostovaltion ulkopoliittinen toiminta laajeni. Neuvostoliiton ja muiden maiden välinen kanssakäyminen muodostui vilkkaammaksi ja monipuolisemmaksi. Ulkopoliitiikan kysymykset saivat nyt paljon suuremman sijan puolueen toiminnassa.

Kapitalistisessa maailmassa tapahtumat kehittyivät toiseen suuntaan. Sodan seurauksena kapitalismin järjestelmä kärsi suuria menetyksiä ja kävi heikommaksi kuin se oli ennen sotaa. *Alkoi kapitalismin yleisen kriisin toinen vaihe, jonka mitä tärkeimpänä ilmauksena oli uusi vallankumousten aalto.*

Kapitalismin järjestelmästä irtaantui Euroopassa Albania, Bulgaria, Itä-Saksa, Unkari, Tšekkoslovakia, Puola, Romania ja Jugoslavia. Vallankumouksen kehitykseen kussakin näistä maista vaikuttivat yleiset lainmukaisuudet, samalla kun siinä oli yhteiskunnallisten ja taloudellisten olojen erilaisuudesta aiheutuneita spesifisiä erikoisuuksia. Näissä maissa pystytetty kansanvalta toteutti useita tärkeitä demokraattisia uudistuksia. Kansat saivat laajat demokraattiset oikeudet ja vapaudet. Maa-seudulla pantiin toimeen maareformi. Tilanherrain maanomistus (siellä, missä se oli olemassa) lakkautettiin, ja talonpojat saivat maata.

Sitä mukaa kuin yleisdemokraattiset tehtävät saatiin ratkaistuiksi näiden maiden työväenluokka ryhtyi suorittamaan sosialistisia uudistuksia valtiollisen ja taloudellisen elämän alalla. Uusi, kansan valta pakkoluovutti kaikkialla saksalaisten ja italialaisten imperialistien sekä kaikkien niiden henkilöiden omaisuuden, jotka olivat olleet yhteistyössä vihollisen kanssa. Porvarilliset ainekset nujerrettiin ankaraa luokkataistelua käyden. Se merkitsi, että valtakysymys oli ratkaistu lopullisesti. Keski- ja Kaakkois-Euroopan maissa pääsi voitolle proletariaatin diktatuuri kansandemokraattisen tasavallan muodossa. Teollisuus, pankit ja kulkulaitos kansallistettiin. Talouselämä alkoi kehittyä sosialistista tietä.

Kansanjoukot saivat näissä maissa nopeasti voiton porvaristosta siksi, että kommunistiset puolueet noudattivat oikeaa politiikkaa ja työväenluokalla oli johtava osuus. Myös Neuvostoliiton antama apu edisti suuresti näiden maiden kansojen vapautustaistelua.

Suhteissaan kansandemokraattisiin maihin Neuvostoliiton kommunistinen puolue ja Neuvostohallitus ovat noudattaneet tiukasti niiden sisäisiin asioihin puuttumattomuuden politiikkaa. Neuvostoliitto on tunnustanut näiden valtioiden kansanhallitukset ja tukenut niitä poliittisesti. Täyttäen uskollisesti internationalistisen velvollisuutensa Neuvostoliitto antoi kansandemokraattisille maille viljaa, siementä ja raaka-aineita, vaikka sen omat varannot olivat suuresti pienentyneet sodan aikana; se auttoi turvaamaan noiden maiden väestön elintarvikkeilla sekä panemaan nopeammin käyntiin monia teollisuuslaitoksia. Se, että kansandemokraattisissa maissa oli Neuvostoliiton sota-väkeä, esti sisäisiä vastavallankumouksellisia voimia aloittamasta kansalaissotaa ja ehkäisi intervention. Neuvostoliitto teki tyhjiksi ulkomaiden imperialistien yritykset puuttua demokraattisten valtioiden sisäisiin asioihin.

Imperialismin ketju murtui pahasti myös Aasiassa. Tilanherroja ja comprador-porvaristoa sekä ulkomaista imperialisteja vastaan käymänsä monivuotisen aseellisen taistelun tuloksena Kiinan kansa kukisti työväenluokka etujoukkonaan ja Kommunistinen puolue johtajanaan kuomintangin hallituksen ja

otti vallan käsiinsä. Lokakuussa 1949 muodostettiin Kiinan Kansantasavalta, jonka perustana on työväenluokan johtama työläisten ja talonpoikain liitto. Porvarillis-demokraattinen vallankumous kasvoi sosialistiseksi vallankumoukseksi. Proletariaatin diktatuurin pystyttäminen avasi Kiinalle sosialistisen kehitystien.

Kiinan kansan voitto on sodanjälkeisen kauden tärkein tapahtuma. Merkityksensä ja sen vaikutuksen kannalta, mikä sillä on ihmiskunnan tulevaisuuteen, Kiinan vallankumous on maailman vapausliikkeen historiassa toiseksi tärkein tapahtuma Lokakuun vallankumouksen jälkeen. Se oli uusi ankara isku kapitalismille, varsinkin tämän siirtomaajärjestelmälle, ja se muutti voimien ryhmitystä ja voimasuhdetta maailman areenalla vieläkin enemmän sosialismin hyväksi.

Aasiassa astuivat sosialistisen kehityksen raiteille pitkäaikaisen taistelun jälkeen myös Korean Kansandemokraattinen Tasavalta ja Vietnamin Demokraattinen Tasavalta.

Kapitalismin järjestelmästä irtautui toisen maailmansodan jälkeen yhteensä yksitoista valtiota, joiden väkiluku on yli 700 miljoonaa henkeä. Tämä muutti perinpohjin Neuvostoliiton kansainvälistä asemaa. Päättyi se monia vuosia jatkunut kausi, jolloin Neuvostoliitto oli maailman ainoa sosialistinen maa. Kansainvälisen sosialismin kehityksessä alkoi uusi vaihe.

Ennen toista maailmansotaa sosialistisen järjestelmän osalle tuli 17 prosenttia maapallon alueesta ja noin 9 prosenttia väestöstä, mutta sodan jälkeen 26 prosenttia maapallon alueesta ja noin 35 prosenttia väestöstä. Kapitalistisen riiston maailma supistui huomattavasti.

Kapitalismin yleisen kriisin toisen vaiheen toisena erittäin tärkeänä ilmentymänä on kansallisen vapausliikkeen valtava laajeneminen, imperialistien siirtomaaherruuden luhistumisprosessi. Lokakuun vallankumous pani alulle siirtomaajärjestelmän erittäin syvällisen kriisin. Fasististen hyökkääjien murskaamisen jälkeen alkoi siirtomaajärjestelmän hajoaminen. Paitsi Kiinan Kansantasavaltaa, Vietnamin Demokraattista Tasavaltaa ja Korean Kansandemokraattista Tasavaltaa, jotka irtaantuivat kapitalismin järjestelmästä ja ryhtyivät rakentamaan sosialismia, astuivat itsenäisen kehityksen tielle myös Intia, Birma, Indonesia, Ceylon ja monet muut maat, jotka olivat olleet vuosisatoja siirtomaasorron alaisia. Myös Afrikan maissa alkoi laaja vapaustaistelu. Imperialisteille jäi vähemmän mahdollisuuksia siirtomaakansojen riistämiseen.

Kansallisen vapausliikkeen laajeneminen heikensi imperialismiin voimia, lujitti kansojen vapaustaistelun rintamaa sekä rauhan ja demokratian kannattajien samoin kuin sosialisminkin asemia. Siirtomaajärjestelmän hajoaminen nopeutui ennen kaikkea sen ansiosta, että Neuvostoliiton arvovalta ja vaikutus oli kasvanut ja sosialismin asemat maailman mitassa lujittuneet.

Neuvostoliitto, joka on puolustanut johdonmukaisesti kaikkien kansojen oikeutta määrätä itse tulevaisuudestaan, on yhdessä Kiinan Kansantasavallan ja muiden sosialististen maiden kanssa rajoittanut siirtomaatorjuuttajien aggressiivista toimintaa ja useissa tapauksissa estänyt vapausliikkeen aseellisen tukahduttamisen. Neuvostoliitto on tukenut moraalisesti ja poliittisesti kansallista vapaustaistelua kaikissa maissa ja lujittanut parhaansa mukaan ystävyyttä siirtomaaikeestä vapautuneiden kansojen kanssa.

Kapitalismin yleisen kriisin toisen vaiheen ilmentymiä on myös kapitalistimaiden taloudellisen ja poliittisen kehityksen epätasaisuuden jatkuva lisääntyminen. Niiden talouselämä kävi luonteeltaan entistä ristiriitaisemmaksi ja sairaalloisemmaksi ja siinä voimistuivat sellaiset piirteet kuin mädännäisyys ja loismaisuus. Italian, Japanin ja Länsi-Saksan talouselämä oli pitkän aikaa lamatilassa. Ranska menetti entisen merkityksensä. Britannian imperiumi alkoi hajota. Englannin imperialismi alkoi kadottaa mahtiasemansa. Englannin ja Ranskan teollisuustuotanto oli pitkän aikaa lamassa. Sitä vastoin USA:n taloudellinen ja sotilaallinen potentiaali suureni jyrkästi. USA:sta tuli tosiasiallisesti kapitalistisen maailman taloudellisen, finanssi- ja poliittinen keskus.

Sodan jälkeen kapitalistisissa maissa ilmeni joukkotyöttömyyttä. Vuonna 1949 laskettiin olleen yli 40 miljoonaa työtöntä, siis enemmän kuin pulavuonna 1932. Raskaat taloudelliset järjestykset vavahduttivat kapitalistista maailmaa.

USA päätti käyttää hyväkseen muiden huomatuimpien kapitalistimaiden taloudellisia ja poliittisia vaikeuksia ja alistaa nämä maat tahtoonsa. Auttamisen varjolla USA alkoi vallata jalansijaa näiden maiden talouselämässä ja sekaantua niiden sisäisiin asioihin. Sellaiset suuret kapitalistimaat kuin Japani, Länsi-Saksa, Italia, Ranska ja Englanti joutuivat joko enemmän tai vähemmän riippuvaisiksi USA:sta. Länsi-Euroopan maiden kansojen oli ryhdyttävä puolustamaan kansallista itsenäisyytään amerikkalaisen imperialismiin pyyteitä vastaan.

Viiden kuuden vuoden kuluttua toisen maailmansodan päätymisestä kapitalistimaiden onnistui voittaa osa taloudellisista vaikeuksistaan. Sodanedellinen tuotantotasoa ylitettiin, ja työttömien lukumäärä pieneni. Kapitalistit eivät ole kuitenkaan kyenneet ratkaisemaan mitä kärkevimpiä taloudellisia ristiriitoja eivätkä aikaansaamaan vakaantumista. Teollisuustuotannon kasvu on tapahtunut epäterveellä ja epävarmalla pohjalla. Kapitalistimaiden taloudellisen kehityksen epätasaisuuden suureneminen on kärjistänyt entistä enemmän markkinaongelmaa. Kapitalististen suurvaltojen välinen taistelu vaikutusalueista ja raaka-ainelähteistä on käynyt vuosi vuodelta yhä ankarammaksi. Imperialististen valtioiden väliset ristiriidat ovat kärjistyneet.

Kapitalismin yleisen kriisin toiselle vaiheelle on vihdoin luonteenomaista toisaalta monopolistisen porvariston ja toisaalta työväenluokan, kaikkien työtätekevien välisten ristiriitojen jatkuva kärjistyminen. Tämä on johtanut monopolistisen porvariston herruuden sosiaalisen pohjan kaventumiseen, porvarillisen demokratismen jatkuvaan rappeutumiseen. Monopolistinen porvaristo on käynyt kaikissa imperialistisissa maissa yhä taantumuksellisemmaksi. Se on heittänyt yli laidan demokraattisten vapauksien lipun ja pyrkii nyt voimaperäisesti pysyttämään avoimen diktatuurinsa.

Kansan ja monopolistisen porvariston välisten ristiriitojen kärjistyminen on ilmennyt myös luokkataistelun voimistumisena, työväenluokan tietoisuuden ja järjestyneisyyden lisääntymisenä. Kommunististen puolueiden arvovalta ja vaikutus on voimistunut. Ennen sotaa kapitalistimaiden kommunistisissa puolueissa oli noin 1 miljoona 724 tuhatta jäsentä, mutta vuonna 1946 jo noin 5 miljoonaa, vaikka kapitalistimaita oli nyt vähemmän.

Eräistä aikaisemmin vähälukuisista kommunistisista puolueista on tullut joukko puolueita. Useissa maissa (Italia, Ranska) kommunistiset puolueet ovat saaneet kansanjoukkojen keskuudessa suuremman vaikutusvallan kuin muut puolueet. Laajat ei-proletaariset työtätekevät kerrokset ovat alkaneet ryhmittyä työväenluokan ympärille. Kapitalismin järjestelmässä on tullut näkyviin uusia heikkoja renkaita. Italiassa, Ranskassa, Kreikassa, Malaijassa, Indonesiassa, Birmassa, Filippiineillä ja muissa maissa työtätekevät ovat alkaneet taistella aktiivisesti taantumusta vastaan, todellisen vapauden ja kansanvallan puolesta.

Useimpien kapitalistimaiden monopolistinen porvaristo on osoittautunut sellaiseksi, ettei se kykene omin voimin pysäyttämään kansanjoukkojen vallankumouksellista rynnistystä. Sen vuoksi näiden maiden hallitsevat piirit ovat alkaneet yhdistyä ja muodostaa kansainvälisiä taantumuksellisia liittoja hyökkäykseen yhdessä työväenluokkaa ja kaikkia työtätekeviä vastaan, tukahduttaakseen vapausliikkeen ja taistellakseen demokratiaa ja sosialismia vastaan.

Kapitalistinen maailma on USA:n johtamana tehnyt kaikkensa lujittaaakseen järjestelmänsä heikkoja renkaita ja säilyttääkseen ne imperialismin järjestelmässä. Vallankumousliikkeen tukahduttamiseksi on turvauduttu sekä aseelliseen voimaan, taloudelliseen painostukseen että suoranaisesti toisten maiden sisäisiin asioihin puuttumiseen. Yhteenliittyneet kansainväliset taantumukselliset voimat tukahduttivat vuosina 1947—1949 kansanliikkeen Kreikassa ja antoivat ankaria iskuja työtätekevien vapausliikkeelle Italiassa, Ranskassa ja useissa muissa maissa. USA:n, Ranskan, Italian ja Englannin monopolistinen porvaristo on yrittänyt aloittaa laajan hyökkäyksen poliittisen

elämän alalla. Se on asettanut päämääräkseen hävittää demokratian omassa maassaan ja tukahduttaa työväenliikkeen. On alkanut hyökkäys demokraattisia voimia vastaan, on voimistunut valtiotelämän fasisointipyrkimys ja alkanut kommunistien hillitön vainoaminen. Mutta fasististen ja puolifasististen voimien rynnäköt on lyöty perusosaltaan takaisin ja proletariaatti on säilyttänyt tärkeimmät asemansa. Eräissä maissa kommunistien vaikutusvalta kansanjoukkojen keskuudessa on säilynyt entisellään ja toisissa maissa se on vieläpä kasvanutkin. Lakko-liike on tullut joukkoluontoisemmaksi ja aktiivisemmaksi. Proletariaatin järjestyneisyys ja tietoisuus on kasvanut.

Toisen maailmansodan jälkeen tapahtuneiden perusteellisten muutosten tuloksena valtiollinen maailmankartta muuttui oleellisesti. Muodostui *kaksi* tärkeintä yhteiskunnallis-valtiollista maailmanleiriä: *sosialismin*, demokratian *leiri* ja *imperialismin*, demokratian vastustajain *leiri*.

Sosialistisen leirin muodostivat Neuvostoliitto sekä Euroopan ja Aasian kansandemokraattiset maat. Sitä on tukenut aktiivisesti kansainvälinen työväenliike sekä kaikki marxilais-leniniläiset puolueet.

NKP on suorittanut suuren työn laajentaakseen yhteyksiä muiden maiden kommunistisiin puolueisiin. Kommunistiset puolueet ovat ottaneet oppia toistensa kokemuksista, käsitelleet yhdessä poliittisen ja ideologisen taistelun peruskysymyksiä ja sopineet yhteisistä näkökannoista. Yhteysmuodot ovat muuttuneet olosuhteista riippuen. Vuonna 1947 Neuvostoliiton, useiden kansandemokraattisten maiden, Ranskan ja Italian kommunistiset puolueet perustivat Tiedotustoimiston (Informaatiobyroon). Sen toimeksi annettiin kokemusten vaihdon järjestäminen ja tarpeen vaatiessa kommunististen puolueiden toiminnan yhdenmukaistaminen keskinäisen suostumuksen pohjalla. Tiedotustoimisto perusti äänenkannattajansa, „Pysyvän rauhan ja kansandemokratian puolesta!” nimisen sanomalehden. Neuvostoliiton kommunistinen puolue ja muut veljespuolueet ovat olleet jatkuvasti kanssakäynnissä keskenään.

Sosialismin leiri on alkanut vetää puoleensa myös niitä kapitalistimaiden yhteiskunnallisia kerroksia ja ryhmiä, jotka taistelevat tarmokkaasti kansojen kansallisen itsenäisyyden ja demokraattisten vapauksien puolesta.

Tähän leiriin kuuluvat voimat taistelevat johdonmukaisesti rauhan puolesta, uusien sotien uhkaa vastaan, puolustavat demokratiaa ja kansojen kansallista itsenäisyyttä. Ne pyrkivät lujittamaan ja laajentamaan sosialismin asemia, ne tahtovat turvata ihmiskunnalle onnekkaan tulevaisuuden.

Taantumuksellisen, imperialistisen leirin perustana on johdattavien imperialististen valtioiden liittoutuma, jonka johdossa on USA. Siihen ovat yhtyneet myös muiden kapitalistimaiden taantumukselliset luokat ja kaikki demokratianvastaiset voi-

mat. Imperialistisen leirin tarkoitusperänä on lujittaa kapitalismin asemia ja tukahduttaa kommunistinen liike, lannistaa kansojen pyrkimys kansalliseen itsenäisyyteen sekä pystyttää jälleen kapitalistinen järjestelmä Kiinassa ja muissa kansandemokratian maissa ja Neuvostoliitossa.

Maailmanherruutta tavoittelevat USA:n hallitsevat piirit julistivat avoimesti, että ne voivat saavuttaa päämääränsä vain „voimapolitiikan” avulla. Amerikan imperialistit aloittivat niin sanotun „kylmän sodan”. He tahtoivat sytyttää kolmannen maailmansodan palon. Vuonna 1949 USA muodosti aggressiivisen sotilaallisen liittoutuman, joka tunnetaan „Pohjois-Atlantin liiton” (NATO) nimellä. Jo vuonna 1946 länsivallat alkoivat harjoittaa Saksan kahtiajakamisen politiikkaa, joka vietiin pääpiirteissään päätökseen vuonna 1949 perustamalla Länsi-Saksan valtio. Sitten ne alkoivat noudattaa Länsi-Saksan militarisoinnin linjaa, mikä yhä syvensi Saksan kahtiajakoa ja vaikeutti tavattomasti sen yhdistämistä. Euroopassa alkoi muodostua vaarallinen sodan pesäke. Kaukoidässä USA yritti tehdä Japanista sodan pesäkkeen. Sen alueelle sijoitettiin Amerikan aseellisia voimia ja perustettiin sotilaallisia tukikohtia.

Vuonna 1950 USA alkoi Kaukoidässä suoranaiset hyökkäysoimet. Sen joukot miehittivät Kiinalle kuuluvan Taivanin saaren, provosoivat Korean Kansandemokraattisen Tasavallan ja Etelä-Korean välisen aseellisen yhteenoton sekä aloittivat hyökkäyssodan Korean kansaa vastaan. Korean sota vaaransi Kiinan Kansantasavallan turvallisuutta. Kiinalaisia vapaaehtoisia lähti Korean kansan avuksi.

USA:n sotaseikkailu Koreassa lisäsi suuresti jännittyneisyyttä kansainvälisissä suhteissa. USA alkoi aseistautua hillittömästi, joudutti atomi-, ydin- ja bakteeriaseiden sekä muiden joukkotuhoaseiden valmistusta. Kapitalistimaihien rakennettiin kiireesti eri puolille maailmaa USA:n sotilaallisia tukikohtia, jotka oli tarkoitettu ennen kaikkea Neuvostoliittoa, Kiinaa ja muita sosialistisia maita vastaan. Voimaperäisesti kyhättiin kokoon sotilaallisia liittoutumia. Joukkotuhoaseiden käyttöön perustuvan kolmannen maailmansodan uhka suureni tavattomasti.

Kysymys rauhasta sai tuossa tilanteessa ensiarvoisen merkityksen. Rauhan puolustamisesta tuli kaikissa maissa tärkein yleiskansallinen, yleisvaltakunnallinen tehtävä, ihmiskunnan edistyksellisen kehityksen puolesta käytävän taistelun peruskysymys. Kaikissa maissa syntyi rauhanpuolustajain yleisdemokraattinen liike. Siihen osallistui eri luokkien ja puolueiden edustajia, poliittisilta katsomuksilta ja uskonnollisilta vakuumuksiltaan erilaisia ihmisiä. Rauhanpuolustajain liike on ihmiskunnan historian joukkoluontoisin yhteiskunnallis-poliittinen liike. Se ei kajoa missään määrin valtioiden yhteiskunta- ja talousjärjestelmään. Mutta rauhan puolesta käytävän taistelun

yhteydessä aggressiivisimmat imperialistiset piirit tulevat paljastetuiksi ja eristetyiksi, mikä horjuttaa ja heikentää koko taantumuksen asemia.

Taistelu rauhan puolesta on ollut Kommunistisen puolueen ja Neuvostovaltion kaiken ulkopoliittisen toiminnan peruskohteita. Neuvostoliitto, joka on johdonmukaisesti toteuttanut yhteiskuntajärjestelmiltään erilaisten maiden rauhanomaisen rinnakkainolon politiikkaa, on ehdottanut, että kansainväliset kiistakysymykset ratkaistaisiin neuvottelujen avulla, että supistettaisiin tavallista aseistusta ja aseellisia voimia, kiellettäisiin atomiaseet sekä saatettaisiin tiukan valvonnan alaiseksi kaikkien aseistariisuntapäätösten noudattaminen. Neuvostoliitto on esiintynyt aloitteentekijänä kaikkien maiden keskinäisten kauppasuhteiden ja kulttuuriyhteyksien kaikinpuolisessa kehittämisessä.

Neuvostohallitus on ehdottanut useita kertoja Saksan yhtenäisyyden palauttamista demokraattisella pohjalla, siten että saksalaiset itse osallistuvat tämän kysymyksen ratkaisemiseen, ja rauhan solmimista yhtenäisen demokraattisen Saksan kanssa. Kaukoidässä Neuvostoliitto puolusti Japanin riippumattomuutta ja pyrki solmimaan sen kanssa oikeudenmukaisen rauhan ja saamaan aikaan hyvät naapuruussuhteet. Neuvostoliiton pyrkimyksenä oli Korean kysymyksen rauhanomainen ratkaiseminen sekä sen sodan lopettaminen, jota ranskalaiset kolonisaattorit kävivät Vietnamissa USA:n välittömällä avulla.

Puolueen johdonmukaisen rauhanpolitiikan ilmauksia olivat useat käytännölliset toimenpiteet. Sodan päätyttyä Neuvostoliitto siirsi sotajoukkonsa pois Kiinasta, Koreasta, Norjasta, Tšekkoslovakiasta ja Bulgariasta, maista, joiden alueelle ne olivat astuneet saksalaisia ja japanilaisia maahanhyökkäjiä takaa-ajessaan. Suurin osa sotaväestä kotiutettiin. Lyhyen ajan sisällä Neuvostoliiton Asevoimia supistettiin sodanedellisen vuoden, vuoden 1939, vahvuuteen. Neuvostoihmiset, jotka osallistuvat toimeliaasti rauhanpuolustajain liikkeeseen, allekirjoittivat yksimielisesti Tukholman vetoomuksen atomiaseen kieltämisestä. Vuonna 1951 Neuvostoliiton Korkein Neuvosto hyväksyi lain, jonka nojalla sotapropagandaa pidetään raskaana rikoksena.

Neuvostoliitto katsoo Yhdistyneiden Kansakuntien Järjestöllä (YKJ) olevan tiettyä merkitystä taistelussa rauhan puolesta ja kansainvälisten kysymysten oikeudenmukaisessa ratkaisemisessä. Se osallistuu aktiivisesti tämän Järjestön toimintaan. Neuvostohallitus näkee YKJ:n vaikuttavan toiminnallaan tietyllä tavalla kansainväliseen yhteistoimintaan ja rauhantaisteluun kaikista niistä YKJ:lle ominaisista epäkohdista ja vioista huolimatta, jotka johtuvat siitä, että USA on ryhmittänyt ympärilleen suuren joukon USA:lle kuuluisia, pääasiallisesti Latalalaisen Amerikan pikkuvaltioita.

Kommunistisen puolueen ja Neuvostovaltion johdonmukainen rauhanpolitiikka vastaa maapallon kaikkien kansojen, yhteiskunnan kaikkien edistysmielisten kerrosten etuja. Rauhan puolesta taistelevalla Neuvostoliitolla on paljon liittolaisia kapitalistisissa maissa. Kommunistisen puolueen johtamana neuvostokansa on saanut lujat yhteydet kaikkiin rauhanpuolustajiin ja on käynyt ja käy yhdessä heidän kanssaan aktiivista taistelua sotaintoilojia vastaan, jotka yrittävät aloittaa uuden maailmansodan. Neuvostokansa tarvitsee rauhaa voidakseen pystyttää mahdollisimman nopeasti kommunismin.

2. Puolueen toiminta kansantalouden jälleenrakentamisen ja jatkuvan kehittämisen alalla. Neljännen viisivuotissuunnitelman täyttäminen ennen määräaikaa

Sota ja Neuvostoliiton eräillä alueilla pystytetty hitleriläisten joukkojen tilapäinen miehitysvalta aiheuttivat Neuvostoliiton kansoille tavattoman suuria menetyksiä. Hitleriläiset surmasivat miljoonia neuvostokansalaisia, siviilihenkilöitä. Miljoonia sotilaita kaatui rintamilla. Väliaikaisesti anastamallaan alueilla fasistit tuhosivat ja ryöstivät suunnattomia rikkauksia. He hävitivät ja rosvosivat 1.710 kaupunkia. Yli 70 tuhatta kylää muutettiin raunioiksi tai poltettiin. Tuhottiin kokonaan tai osaksi noin 32 tuhatta teollisuuslaitosta, 65 tuhannen kilometrin pituudelta rautateitä, ryövättiin 98 tuhatta kolhoosia, 1.876 neuvostotilaa ja 2.890 kone- ja traktoriasemaa, hävitettiin paljon sairaaloita, kouluja, teknikumeja, yliopistoja ja kirjastoja. Aineellisia arvoja ryöstettiin ja tuhottiin yhteensä 679 miljardin ruplan arvosta (sodanedellisissä hinnoissa). Se on suunnilleen yhtä paljon kuin Neuvostoliitto käytti neljän viisivuotiskauden aikana uusien tehtaiden, rautateiden, kaivosten, sähköasemien, neuvostotilojen, kone- ja traktoriasemien ym. tuotantolaitosten rakentamiseen. Mutta maa kärsi muitakin tappioita. Neuvostoliitto joutui kuluttamaan paljon varoja sodan käyntiin. Talouden siirtäminen sota-ajan raiteille vaati myös suuria kustannuksia. Varsin suuria tappioita Neuvostomaa kärsi siitä syystä, että se ei saanut tuotteita vihollisen anastamilta alueilta (ja ennen sotaa siellä tuotettiin kolmasosa Neuvostoliiton teollisuuden koko tuotoksesta). Koko tämä vahinko käsitti likipitäen 1.900 miljardia ruplaa (sodanedellisissä hinnoissa).

Neuvostokansan kärsimät aineelliset tappiot tekivät yhteensä noin 2.600 miljardia ruplaa, kun otetaan huomioon vihollisen ryöstämät rikkaudet, sotamenot ja miehityksellä alueella sijainneilta tuotantolaitoksilta saamatta jääneet tuotteet. Mikään muu maa ei ole missään sodassa joutunut kärsimään niin suuria menetyksiä ja sellaista tuhoa. Sota pidatti enemmän kuin kymmenellä vuodella Neuvostomaan eteenpäinkulkua kommunismiin.

Mikä kapitalistivaltio tahansa olisi sellaisten menetysten jälkeen tullut heitetyksi kauas taaksepäin ja joutunut voimakkaammista valtioista riippuvaiseksi. Mutta Neuvostomaan suhteen sitä ei tapahtunut. Sosialistinen järjestelmä, neuvostoihmisten sankarillinen työ ja Kommunistisen puolueen johto mahdollistivat kansantalouden nopean jälleenrakentamisen ja edelleen kehittämisen.

Puolueen ja Neuvostovaltion tärkeimpiä tehtäviä oli maan talouden siirtäminen sota-ajan raiteilta rauhanajan raiteille. Sota-ajan taloudesta rauhanajan talouteen siirtyminen tapahtui kapitalistisissa maissa järjestymättömästi ja perin vaikeasti. Monia tehtaita suljettiin. Miljoonia työläisiä heitettiin kadulle. Työätekevät saivat kantaa kaikki uudestijärjestelystä aiheutuneet rasitukset.

Talouselämän siirtäminen sota-ajan raiteilta rauhanajan raiteille kohtasi myös sosialismin maassa suuria vaikeuksia, se vaati aikaa ja uhrauksia. Mutta sosialistinen järjestelmä teki mahdolliseksi järjestää talouselämän uudella tavalla järkytyksittä, suunnitelmallisesti.

Tehtaille ja kaikille muille tuotantolaitoksille annettiin suunnitelman mukaisesti tehtäväksi valmistaa rauhanajan tuotteita. Sitä vastaavasti toimitettiin uudella tavalla työvoiman sekä raaka- ja tarveaineiden jako. Uudestijärjestelyn yhteydessä muuttuivat eri kansantalouseläinten määräsuhteet. Supistamalla sotamenoja suurennettiin huomattavasti perussijoituksia kansantalouteen. Suurin osa sotatarviketeollisuudesta pantiin palvelemaan rauhanajan tarkoituksia. Puolue turvasi kansantalouden rahoittamisen ennen kaikkea lisäämällä tuotantolaitosten kannattavuutta.

Rauhanajan oloissa taloudenhoidon ja työnjärjestelyn menetelmät muuttuivat. Tuotantolaitoksissa saatettiin voimaan normaalit työolot. Pakolliset ylityöt lakkautettiin, työläisille ja toimihenkilöille säädettiin säännöllinen lepoaika. Talouden uudestijärjestely rauhanaikaa vastaavaksi suoritettiin pääpiirteissään loppuun vuonna 1946. Sen ansiosta saatettiin laajentaa jälleenrakennustöitä.

Samalla kun puolue järjesti joukkoja panemaan kuntoon ja kehittämään edelleen kansantaloutta, se osoitti selvästi, että taistelun suurena päämääränä on kommunismin rakentaminen. Sodan päätyttyä maassa alkoi jälleen kamppailu puolueen XVIII edustajakokouksen viitoittaman ohjelman toteuttamiseksi, mikä edellytti sosialismin loppuunrakentamista ja asteittaista kommunismiin siirtymistä. Samalla aktivoitui kommunistisen rakennustyön probleemien teoreettinen kehittäminen. Useissa siltä kaudelta peräisin olevissa puolueen ja valtion asiakirjoissa, puolueen johtavien toimihenkilöiden puheissa ja kirjoituksissa kehiteltiin edelleen oppia kommunismin rakentamisesta. Konkretisoitiin niitä poliittisia, taloudellisia ja ideologisia tehtäviä,

jotka puolueen tuli ratkaista lähivuosina sekä pitemmän historiallisen aikajakson kuluessa.

Viitoittaessaan asteittaisen sosialismista kommunismiin siirtymisen konkreettisia teitä puolue piti lähtökohtana sitä, että Neuvostoliitto oli pääpiirteittäin jo saavuttanut kommunistisen yhteiskunnan ensimmäisen vaiheen. Eräissä suhteissa sosialismi ei kuitenkaan ollut vielä aivan täydellistä. Tuotantovoimat eivät vielä olleet saavuttaneet sellaista kehitystasoa, että väestöä varten olisi voitu jo tuottaa riittävästi kulutustarvikkeita ja tyydyttää ihmisten asunnontarve. Suuria vaikeuksia kohdattiin myös sosialistisen jakoperiaatteen johdonmukaisessa toteuttamisessa. Kaikki tuo tuntui varsinkin ensimmäisinä sodanjälkeisinä vuosina: täytyi säilyttää korttijärjestelmä, normitavaroiden alhaisten hintojen ja ns. verotavaroiden korkeiden hintojen välillä oli huomattava ero ja kolhoosimarkkinoilla hinnat olivat vieläkin korkeammat. Sitä mukaa kuin talouden jälleenrakennus ja tuotantovoimien kehitys edistyi, pieneni jatkuvasti tavarainkin puute. Mutta eräitä tuotteita ei vielä riittänyt, minkä vuoksi säilyi toisaalta valtion- ja osuuskauppojen ja toisaalta kolhoosimarkkinain hintojen ero.

Puolue viitoitti suunnaksi sosialistisen rakennustyön loppuunsaattamisen ja asteittaisen kommunismiin siirtymisen, mikä merkitsi, että ensi vuorossa oli täytettävä kommunismin ensimmäisen vaiheen täyttämättä jääneet tehtävät, lujitettava sosialismia entistä enemmän ja tällä pohjalla turvattava eteneminen kommunismin korkeampaa vaihetta kohti.

Tuotannon alalla oli ennen kaikkea suoritettava loppuun kansantalouden jälleenrakennus mitä lyhimmissä ajassa ja ylitetävä huomattavasti kansantalouden sodanedellinen taso, lujitettava jatkuvasti maan mahtia ja turvattava se kaikenlaisten sattumien varalta. Pitemmän ajan vaativaksi suureksi päämääräksi asetettiin taloudellisen perustehtävän ratkaiseminen — kehittyneimpien kapitalistimaiden saavuttaminen ja ohittaminen tärkeimpien tuotteiden valmistuksessa kutakin asukasta kohden, kapitalismin aikaista työn tuottavuutta suuremman työn tuottavuuden saavuttaminen ja sitten kommunismin täydellisen taloudellisen voiton turvaaminen kapitalismista.

Taloudellisten suhteiden alalla oli kehitettävä ja täydellistettävä sosialistisia tuotantosuhteita tuotantovoimien kasvua vastaavasti: kohotettava yleiskansallisen omistuksen osuutta entistä suuremmaksi, lujitettava huomattavasti tuotantovälineiden kollektiivista omistusta; tehtävä mitä lyhimmän ajan kuluessa täydellisesti loppu työn määrän ja laadun mukaista jakoa edellyttävän sosialistisen periaatteen rikkomisesta; tehtävä loppu tasapalkkaisuudesta ja muista epänormaaleista ilmiöistä palkan maksussa, korotettava reaali-palkkaa ja poistettava kaikinlaiset myyntirajoitukset elintarvikkeiden osalta.

Ideologisen ja kulttuurityön alalla asetettiin tehtäväksi käydä päättäväistä taistelua osittain säilyneitä porvarillisia katsomuksia, tapoja ja tottumuksia vastaan, voittaa täydellisesti imperialistisen Lännen taantumuksellisen kulttuurin turmiollinen vaikutus, tehdä kaikista neuvostokansalaisista tietoisia patriootteja, kohottaa työtätekevien kulttuuritaso vieläkin korkeammaksi, julkaista enemmän kirjoja, sanomalehtiä, aikakausjulkaisuja ja valmistaa enemmän elokuvia. Puolueen pitkän tähtäimen suunnitelmassa asetettiin sellaisia tehtäviä kuin neuvostoihmisten ruumiillisten ja henkisten kykyjen kaikinpuolisen kehityksen turvaaminen, heidän tietoisuudessaan ilmenevien kapitalismin jätteiden hävittäminen, työläisten ja talonpoikien kulttuuritason kohottaminen insinöörien ja agronomien kulttuuritason tasalle, työnjaosta johtuvien kielteisten seurausten hävittäminen, kaikkien kansalaisten kasvattaminen tietoisiksi ja aktiivisiksi kommunistisen yhteiskunnan rakentajiksi.

Sosialistisen yhteiskunnan loppuunrakentamiseen ja sosialismista kommunismiin siirtymiseen tarvitaan useita viisivuotiskausia. Tämän tehtävän täyttämistä edisti varsin suuresti *neljäs viisivuotissuunnitelma*, jonka Neuvostoliiton Korkein Neuvosto hyväksyi vuonna 1946.

Neljännän viisivuotiskauden talouspoliittisena perustehtävänä oli *„maan kärsimään joutuneiden alueiden jälleenrakentaminen, teollisuuden ja maatalouden sodanedellisen tason saavuttaminen ja sitten sen huomattava ylittäminen”*.

Ensivuoroiseksi tehtäväksi asetettiin raskaan teollisuuden ja rautatieliikenteen jälleenrakennus ja edelleen kehittäminen, sillä ilman tätä Neuvostoliiton koko kansantalouden nopea ja menestyksellinen jälleenrakennus olisi ollut mahdotonta. Tällä pohjalla tuli turvata maatalouden sekä kulutustarvikkeita valmistavan teollisuuden nousu; saavuttaa sodanedellinen kulutustaso ja ylittää se; kehittää laajasti kaupankäyntiä ja alentaa järjestelmällisesti tavarain hintoja; panna kuntoon keski- ja korkeakouluverkosto sekä laajentaa sitä; järjestää asuinrakennustointa; parantaa kansan terveydenhuoltoa.

Puolueen Keskuskomitea teki vuonna 1946 päätöksen agitatio- ja propagandatyöstä viisivuotissuunnitelman hyväksymisen yhteydessä. Päätöksessä osoitettiin puoluejärjestöjen velvollisuudeksi sodanjälkeisen viisivuotiskauden tehtävien selittäminen työtätekeville, sosialistisen kilpailun järjestäminen ja neuvostoväen mobilisoiminen työhön neljännän viisivuotissuunnitelman tehtävien täyttämiseksi ja ylittämiseksi.

Puolue sai aikaan sen, että tuotannolliset neuvottelukokoukset muuttuivat tehtaissa vilkkaammiksi, mikä edisti suuresti joukkojen aktiivisuuden ja omatoimisuuden kohottamista. Vuonna 1946 maassa pidettiin noin 4 miljoonaa tuotannollista neuvottelukokousta. Niihin osallistuneet esittivät yli 5 miljoonaa ehdotusta tuotantolaitosten toiminnan parantamiseksi. Tuotan-

nollisten neuvottelukokousten ja niissä hyväksytyjen järkipäätösyhteisöjen määrä suureni jatkuvasti. Vuonna 1950 pidettiin jo yli 6 miljoonaa neuvottelukokousta ja esitettiin yli 9 miljoonaa ehdotusta, joista runsaasti 7 miljoonaa toteutettiin käytännössä.

Mobilisoidessaan kansaa täyttämään neljännen viisivuotissuunnitelman puoluejärjestöt kiinnittivät erittäin suurta huomiota joukkoluontoisen sosialistisen kilpailun laajentamiseen. Parantaakseen sosialistisen kilpailun järjestämistä puolueen Keskuskomitea suoritti useissa tuotantolaitoksissa kilpailun kulkua koskevan tarkastuksen, jolloin tuli ilmi sellaisia vakavia puutteellisuuksia kuin muodollisuutta ja virkavaltaisuutta sekä poliittisen joukkotyön aliarviointia. Samanlaisia epäkohtia panivat merkille myös paikalliset puolue-elimet.

Sitä mukaa kuin näitä puutteellisuuksia poistettiin sosialistinen kilpailu kohosi uudelle tasolle. Sille oli kuvaavaa joukkojen suurempi aktiivisuus, sisällökyys ja monimuotoisuus.

Makejyvän metallurgisen tehtaan sekä useiden Moskovan tehtaiden ja maan muiden tuotantolaitosten työläisten aloitteesta vuonna 1946 alkoi *Yleisliittolainen sosialistinen kilpailu* neljännen viisivuotissuunnitelman täyttämiseksi ja ylittämiseksi. Kilpailua johtivat puoluejärjestöt. Kilpailijain eturiveissä olivat kommunistit. Heidän esimerkkiään seuraten sadat tuhannet työläiset ottivat henkilökohtaisia sitoumuksia täyttääkseen vuosisuunnitelmat ja koko viisivuotissuunnitelman ennen määräaikaa. Puoluejärjestöjen suorittaman järjestelytyön ansiosta saatiin aikaan se, että kun aikaisemmin vain erilliset työläiset olivat päässeet suuriin saavutuksiin, niin nyt prikaatit, työosastot ja kokonaiset tehtaat alkoivat tehdä työtä erittäin tuottoisasti. Vuonna 1946 alkoi liike pikatyömenetelmien juurruttamiseksi. Pikasorvaajat suurensivat leikkuunopeutta 70—80 metristä 1.000—1.500 metriin minuutissa. Kommunistien aloitteesta pikatyömenetelmät saivat laajan jalansijan metallurgisessa teollisuudessa, nafta-aukkojen porauksessa ja vuorityössä. Kansa nimitti pikamenetelmin työskenteleviä ajasta edelle rientäviksi. Leningradilaiset panivat alulle tieteen ja tuotannon työntekijäin läheisen yhteistoiminnan. Tämä liike levisi nopeasti muihinkin kaupunkeihin. Kupavinon verkatehtaassa (Moskovan alue) alkoi kilpailu raaka-aineiden säästämisestä. Puoluejärjestöt saivat aikaan sen, että raaka-aineiden säästämis kilpailuun yhtyi satoja tuhansia muiden tuotantolaitosten parhaita työläisiä. Moskovalaisten ehdotuksesta maassa aloitettiin kamppailu tarkoituksena kohottaa tuotantolaitosten kannattavuutta, kasata varoja enemmän kuin suunnitelma edellytti ja jouduttaa liikevarojen kiertoa. Tämän ansiosta Neuvostoliiton teollisuus saattoi valmistaa yksistään vuonna 1949 enemmän kuin 20 miljardin ruplan arvosta ylimääräisiä tuotteita. Moskovassa sijaitsevan Krasnyi Holmin kampaniakombinaatin kollektiivi pani alulle uuden liikkeen sitoutuen valmistamaan vain ensiluokkaisia tuotteita.

Kansan aloitteellisuus kasvoi tavattoman nopeasti. Puoluejärjestöjen suuren organisatorisen työn tuloksena kilpailuun yhtyi yhä uusia työläisjoukkoja. Vuonna 1946 kilpailuun otti osaa yli 80 prosenttia työläisistä ja vuonna 1950 jo 90 prosenttia. Työosastot kilpailivat työosastojen kanssa, tehtaas tehtaiden kanssa, Donbassin kaivosmiehet Kuzbassin kaivosmiesten kanssa ja Bakun naftatyöläiset Baškirian naftatyöläisten kanssa.

Maassa levisi laajalle järkiperaistäjain ja keksijain liike. Työläiset esittivät satojatuhansia ehdotuksia ja pyrkivät toteuttamaan ne käytännössä. Neljännellä viisivuotiskaudella toteutettiin joka vuosi keskimäärin yli 400 tuhatta keksintöä, teknillistä parannusta ja järkiperaistysehdotusta, minkä ansiosta tuotanto nopeutui ja säästettiin huomattavasti varoja.

Puoluejärjestöt kasvattivat työläisjoukkoja vetoamalla työ-sankaruuden esikuviiin, tutkivat jatkuvasti parhaimmiston kokemuksia ja tekivät niistä johtopäätöksiä, tekivät niitä tunnetuiksi joukkojen keskuudessa. Laajaa jalansijaa saivat puoluejärjestöjen koollekutsumat tekniikan kysymyksiä käsitelleet neuvottelukokoukset, joiden tarkoituksena oli parhaiden työmenetelmien tutkiminen ja tunnetuksi tekeminen; järjestettiin eri tehtaiden ja kaupunkien eturivin työläisten kohtaustilaisuuksia kokemusten vaihtamistarkoituksessa.

Puolue suuntasi työtätekevien kaiken huomion sodan aikana kärsimään joutuneiden alueiden talouden jälleenrakennukseen. Puolueen aktiivisina auttajina sodan haavojen parantamisessa olivat nuorisoliittolaiset. Nuorisoliitto otti kunniatehtäväkseen viidentoista vanhan venäläisen kaupungin jälleenrakennuksen. Näihin kuului Voronež, Pskov, Novgorod, Orel ym. Kymmeniä tuhansia nuorisoliittolaisia oli jälleenrakentamassa Donbassia, Dneprin voimalaitosta ja „Zaporožstalja”. Neuvostoväen sankariillisen työn tuloksena raunioista ja tuhkasta nousi tehtaita, kaupunkeja ja kyliä. Toimivien laitosten joukkoon astuivat jälleen Krivoi Rogin malmikaivokset ja Donbassin hiilikaivokset, Etelän metallurgiset tehtaas sekä Harkovin ja Stalingradin koneenrakennustehtaas, Maikopin ja Groznyin naftatornit, kaikki sähköasemat, muun muassa Dneprin voimalaitos, sekä tuhansia muita hitleriläisten hävittämiä tuotantolaitoksia. Sodanjälkeisen jälleenrakennuksen tärkeänä erikoispiirteenä oli se, että kunnostettavat tuotantolaitokset varustettiin usuaikaisilla koneilla.

Puoluejärjestöjen johtamina työtätekevät osoittivat työssä ihmeteltävää sankaruutta, joka muistutti sota-ajan urhoollisuutta. Rakennustyömaille tuli satoja tuhansia vapaaehtoisia. Työläiset ja insinöörit osoittautuivat hyvin kekseliäiksi ja neuvokkaiksi. Esimerkiksi hitleriläisten räjäyttämä „Azovstalj” tehtaas masuuni № 4 oli kärsinyt suuria vaurioita, laskeutunut ja kallistunut. Oltiin sitä mieltä, että se piti purkaa ja rakentaa uusi. Mutta puoluejärjestön aloitteesta insinöörit ja työläiset päättivät panna masuunin kuntoon. 1.300 tonnia painava uuni

korjattiin, nostettiin pystyasentoon ja siirrettiin paikalleen. Tämä vaati vain puolitoista kuukautta, ja uuni pantiin toimimaan neljä kuukautta aikaisemmin kuin määräaika edellytti. Dneprin voimalaitoksen kollektiivi turvautui sellaiseen ennen tuntemattomaan menetelmään, että sulki padon pohja-aukot, ja joudutti siten huomattavasti jälleenrakennustöitä. Donbassin kaivostyöläiset pumppusivat ennätyksellisen lyhyessä ajassa 650 miljoonaa kuutiometriä vettä kaivoksista. Se vaati yhtä suuren määrän työtä kuin vaatisi 70 neliökilometriä laajan ja 10 metriä syvän järven kuivattaminen. Donbassilla kaivostyöläiset kunnostivat yli 2.500 kilometrin pituudelta tukkeutuneita kaivoskäytäviä, mikä vaati likipitään yhtä paljon työtä kuin vaatisi 200—700 metrin syvyydessä kulkevan Moskovasta Pariisiin vievän tunnelin kaivanta ja pönkitys. Donbassista tuli jälleen maan suurin hiili-teollisuuskeskus.

Sodasta kärsimään joutuneiden tasavaltojen ja alueiden kansantaloutta jälleenrakentaessaan puolue ja kansa nojasivat Uralin, Siperian, Kazakstanin ja Keski-Aasian teollisuuteen. Näiden alueiden teollisuus oli laajentunut sotavuosina huomattavasti. Maan itäosista lähetettiin vapautetuille alueille suuri määrä korkeatehoisia koneita ja mekanismeja. Kazakstan ja Keski-Aasian tasavallat, jotka aikoinaan olivat päässeet takapajuisuudestaan VSFNT:n, Ukrainan ja Valko-Venäjän työtätekevien avun ansiosta, antoivat kärsimään joutuneille alueille nyt suurta apua lähettämällä työntekijöitä ja teknillistä kalustoa. Siinä ilmeni selvästi, miten suuri voima on neuvostojärjestelmän mahdin lähteenä oleva kansojen ystävyys.

Vuonna 1948 Neuvostoliiton teollisuuden kokonaistuotanto saavutti sodanedellisen tason ja vieläpä *ylittikin sen*. Teollisuus pantiin kuntoon poikkeuksellisen lyhyessä ajassa. Kansalaisodan jälkeen maa tarvitsi talouden jälleenrakentamiseen kuusi vuotta. Suuren Isänmaallisen sodan aikaisia suunnattomia menetyksiä ei voi verrata mihinkään. Ja siitä huolimatta teollisuuden jälleenrakennus vaati vain noin kaksi ja puoli vuotta.

Vapautettujen alueiden talouden jälleenrakennusta järjestäessään puolue piti huolta myös muiden tasavaltojen ja alueiden teollisuudesta ja paransi jatkuvasti maan tuotantovoimien sijoittelua. Neljännen viisivuotiskauden aikana Uralin ja Siperian metallurgisen teollisuuden tuotantokapasiteetti suureni huomattavasti. Puolueen aloitteesta Keski-Aasiaan ja Taka-Kaukasiaan perustettiin uusia rautateollisuuskeskuksia. Neuvostoliiton euroopanpuoleisen osan pohjoisella alueella alettiin muodostaa metallurgisen teollisuuden keskusta. Hiilen louhinta Kuzbassilla, Karagandassa ja Uralilla lisääntyi vuosi vuodelta. Uralin—Volgan nafta-alueella lisääntyi nopeasti naftan tuotanto. Ryhdyttiin rakentamaan monia uusia höyry- ja vesivoimalaitoksia (Gorkin, Kaman ym. voimalaitokset). Volgalla pantiin alulle Volgan ja Stalingradin vesivoimalaitosten rakentaminen.

Koneenrakennus- ja kemiallinen teollisuus ottivat aimo askeleen eteenpäin.

Puolue saavutti suuria tuloksia kansantalouden eri alojen uudestikoneistamisessa. Taloudellinen kilpailu, jota sosialismi käy kapitalismin kanssa, vaatii tekniikan joudutettua kehittämistä. Vain sitä tietä voidaan työn tuottavuus saada korkeammaksi kuin mitä se on kapitalismin aikana. Teknillisen edistyksen ongelmat saivat ensiarvoisen poliittisen merkityksen. Puolue asettui johtamaan tiedemiesten, insinöörien ja uudentajain liikettä, jonka tavoitteena oli uusien urien aukaiseminen tieteesä ja tekniikassa, ja järjesti teknillisten uudistusten soveltamisen tuotantoon.

Puolueen taistelu tieteen ja tekniikan kehittämisen puolesta johti moniin merkittäviin saavutuksiin. Ensimmäisellä sijalla niiden joukossa on ydinenergian valloitus. Ydinenergian tuotannonollinen hyväksikäyttö merkitsee mitä syvällisimmän teknillisen kumouksen alkua ihmiskunnan historiassa, uuden aikakauden alkua tuotannon kehityksessä.

Neljännän viisivuotiskauden aikana kehitettiin voimaperäisesti sähköistämistä, alettiin soveltaa käytäntöön elektroniteknikkaa, laajassa mitassa koneistettiin voimaavaativia työoperaatioita rauta- ja terästeollisuudessa, suoritettiin loppuun kivihiilituotannon koneistaminen, nafta-aukkojen porauksessa alettiin käyttää parhaita tekniikkaa (turbiiniporat). Koneenrakennuksessa saivat melko laajan jalansijan liukulinjat. Rakennettiin automaattikonesarjoja sekä täysautomaattinen automoottorimäntätehdas. Koneenrakentajat konstruoivat toistatuhatta uutta suuritehoista työstökoneita, automaattia ja muuta konetta ja alkoivat valmistaa niitä suurin määrin.

Monia teknilliseen edistykseen liittyviä tehtäviä jäi kuitenkin vielä ratkaisematta. Useilla teollisuuden ja maatalouden aloilla tieteen ja tekniikan uusimpia saavutuksia sovellettiin hitaasti käytäntöön. Ei kiinnitetty kyllin suurta huomiota suuritehoisten koneiden suunnitteluun. Eräiden tehtaiden kalusto oli vanhentunut, käytettiin epätaloudellisia valmistustapoja ja valmistettiin vanhamallisia työstökoneita ja mekanismeja. Metsä- ja kivihiiliteollisuudessa käytettiin uusi aikaisia koneita ja mekanismeja epätydyttävästi. Monissa tuotantolaitoksissa vallitsi itsetyytyväisyyden ja jopa luutuneisuuden ja kaavamaisuudenkin ilma- piiri. Saavutettuaan tiettyjä tuloksia uuden tekniikan omaksumisessa tällaisten tuotantolaitosten johtohenkilöt luopuivat omahyväisesti taistelemasta teknillisen edistyksen hyväksi eivätkä pyrkineet vaihtamaan vanhentuvia koneita uusi aikaisiin. Loppujen lopuksi tämä vei siihen, että muutamat teollisuuden alat jäivät teknillisessä suhteessa huomattavasti jälkeen tieteen ja tekniikan kansainvälisestä tasosta. Taistelu teknillisen edistyksen puolesta pysyi puolueen ja kansan ensivuoroisena, ajan- kohtaisena tehtävänä.

Työläisten sankarillinen työ ja puolueen oikea johto turvasivat neljännen viisivuotissuunnitelman täyttämisen teollisuuden alalla ennen määräaikaa. Neljännen viisivuotiskauden aikana jälleenrakennettiin ja pystytettiin sekä pantiin käyntiin yli 6 tuhatta teollisuuslaitosta, pieniä lukuun ottamatta, ts. miltei yhtä paljon kuin ensimmäisellä ja toisella viisivuotiskaudella yhteensä. Joka päivä pantiin käyntiin keskimäärin enemmän kuin kolme tuotantolaitosta. Neljännen viisivuotiskauden tehtävät teollisuuden alalla täytettiin 4 vuodessa ja 3 kuukaudessa. Vuonna 1950 teollisuuden kokonaistuotanto ylitti sodanedellisen tason 73 prosentilla, silloin kun suunnitelma edellytti 48 prosentin ylitystä. Harkkorautaa sulatettiin yli 19 miljoonaa tonnia (29 prosenttia enemmän kuin vuonna 1940) ja terästä yli 27 miljoonaa tonnia (49 prosenttia enemmän kuin ennen sotaa), kivihiiltä tuotettiin yli 261 miljoonaa tonnia (57 prosenttia enemmän), naftaa noin 38 miljoonaa tonnia (22 prosenttia enemmän) ja sähkövoimaa yli 91 miljardia kilowattituntia. Teollisuustyöläisten työn tuottavuus suureni 37 prosentilla vuoteen 1940 verrattuna.

Puolueen johdolla ratkaistiin vaikeita tehtäviä myös maataloudessa, jolle sota sekä vuoden 1946 kuivuus olivat aiheuttaneet tavattoman suurta vahinkoa. Puolue johti kolhoosien, neuvostotilojen sekä kone- ja traktoriasemien jälleenrakennusta maan vapautetuilla alueilla ja turvasi kolhoosiomistuksen lujittamisen.

Neuvostotalonpojat, jotka olivat omasta kokemuksestaan tulleet vakuuttuneiksi yhteistyön edukkuudesta, muodostivat jälleen puoluejärjestöjen johtamina kolhooseja, heti kun fasistit oli ajettu pois. Neuvostohallitus järjesti uudelleen syntyville kolhooseille valtion apua — antoi koneita, karjaa, siemeniä. Laajaksi muodostui myös sosialistinen keskinäinen avunanto: maan itäisten alueiden kolhoosit lähettivät jälleenrakennettaville kolhooseille paljon karjaa, siementä ja maatalouskalustoa.

Useissa puolueen Keskuskomitean päätöksissä sekä Keskuskomitean helmikuun täysistunnossa (vuonna 1947) määriteltiin konkreettiset toimenpiteet maatalouden jälleenrakentamisen alalla ja esitettiin eräitä ajatuksia sen edelleenkehittämisestä. Ensiarvoinen osuus maataloustuotannon kohottamisen hyväksi käydyssä taistelussa tuolla kaudella oli kolhoosien organisatorisella ja taloudellisella lujittamisella. Syksyllä 1946 hyväksytyssä Neuvostohallituksen ja NKP (b):n Keskuskomitean päätöksessä „Toimenpiteistä Maatalousarttelin sääntöjen rikkomisen estämiseksi kolhooseissa” sekä puolueen Keskuskomitean helmikuun täysistunnon päätöksissä paljastettiin kolhoosien elämässä ilmenneitä pahoja epäkohtia (kolhoosien yhteismaiden ja yhteisomaisuuden haaskaus ja varastelu, väärinkäytökset työpäiväyksikköjen laskemisessa) ja osoitettiin keinot niiden poistamiseksi.

Keskuskomitea asetti puoluejärjestöjen ratkaistavaksi seuraavat tehtävät: oli tehtävä loppu kaikkinaisesta maatalousartelin sääntöjen rikkomisesta, estettävä kolhoosien yhteismaiden ja yhteisomaisuuden haaskaus ja varastelu ja väärinkäytökset työpäiväyksikköjen laskemisessa, tehtävä loppu demokraattisten periaatteiden rikkomisesta kolhoosien hallinnassa sekä maiden, kaluston ja vetovoiman käytössä ilmenneestä yksilövastuun puutteesta, hävitettävä tasapalkkaisuus kolhoosilaisten työn maksussa ja kolhoosien tulojen jakamisessa työpäiväyksikköjen mukaan, tehostettava agronomisen ja karjanhoitoteknillisen avun antamista kolhooseille, parannettava kolhoosien työntekijäin, kolhoosituotannon mestarien perus- ja lisäkoulutusta.

Puolueen paikallisjärjestöt ryhtyivät useihin tärkeisiin toimenpiteisiin täyttääkseen puolueen KK:n päätökset. Ne yhteismaat, kolhoosien karja ja muut aineelliset arvot, jotka olivat eri järjestöjen ja laitosten käytössä tai jotka oli laittomasti luovutettu kolhoosilaisille ja muille henkilöille, palautettiin kolhooseille; kolhoosien hallintokoneistoa supistettiin, minkä ansiosta säästettiin melko paljon työpäiväyksikköjä. Kolhoosilaisten aktiivisuus suureni huomattavasti Keskuskomitean päätösten täyttämiseksi käydyn kamppailun aikana. Tuolla kaudella jäi kuitenkin paljastamatta monia kolhoosituotannon järjestelyssä ja kolhoosien johdossa olleita suuria epäkohtia, ja se pidatti huomattavasti sosialistisen maatalouden kehitystä.

Puolueen huolenpiton ansiosta maatalouden aineellinen ja teknillinen perusta lujittui tuntuvasti. Maaseudulle lähetettiin paljon koneita, polttoainetta ja lannoitteita. Vuonna 1949 kolhoosit, kone- ja traktoriasemat sekä neuvostotilat saivat traktoreita ja muita maatalouskoneita $2\frac{1}{2}$ —4 kertaa enemmän kuin vuonna 1940. Maataloudessa oli nyt traktoreita runsaammin kuin ennen sotaa. Kolhooseja, neuvostotiloja sekä kone- ja traktoriasemia ryhdyttiin sähköistämään.

Kolhoosituotannon aineellisen ja teknillisen perustan lujittaminen ja kone- ja traktoriasemien varustaminen uusisaikaisilla maatalouskoneilla teki välttämättömäksi kolhoosien yhteiskunnallisen tuotannon parantamisen. Maassa oli paljon pieniä kolhooseja, joilla oli vähän maata ja joihin kuului 10—30 taloutta. Pienissä kolhooseissa käytettiin koneita huonosti ja hallintomenot olivat kovin suuret. Tällaiset kolhoosit jarruttivat maatalouden tuottoisuuden kehitystä.

Monilta paikkakunnilta alkoi tulla ehdotuksia, että kolhooseja yhdistettäisiin. Kommunistien aloitteesta kolhoosilaiset panivat vuonna 1950 alulle laajan liikkeen, minkä tarkoituksena oli *pienien kolhoosien yhdistäminen suuriksi*. Kolhoosien yhdistäminen tapahtui vain vapaaehtoisesti ja yhdistyvien kolhoosien keskinäisestä suostumuksesta. Ennen yhdistämistä Neuvostoliitossa oli 254 tuhatta pientä kolhoosia; yhdistämisen jälkeen, vuoden 1953 lopulla, oli 93 tuhatta suurta kolhoosia.

Kolhoosien yhdistämisellä oli tärkeä taloudellinen merkitys. Se avasi maataloustuotannon kehitykselle laajoja mahdollisuuksia. Suurissa kolhooseissa käytetään täydellisemmin hyväksi suuritehoisia koneita ja niillä on enemmän mahdollisuuksia saada runsaita satoja ja kohottaa karjatalouden tuottoisuutta.

Toinen suuri yhteiskunnallis-taloudellinen toimenpide, johon maataloudessa ryhdyttiin sodan päättymisen jälkeen, oli kollektivisoinnin toteuttaminen Ukrainan, Valko-Venäjän ja Moldavian länsiosissa, Eestissä, Latviassa ja Liettuassa. Näillä alueilla ja näissä tasavalloissa, jotka olivat liittyneet Neuvostoliittoon sodan edellä, maatalous oli yksityisomistuksellista pientavarataloutta. Näiden tasavaltojen ja alueiden puoluejärjestöt tekivät yksityistalonpoikien keskuudessa suuren työn. Ne selittivät heille suuren kolhoosituotannon etuisuuksia ja auttoivat heitä siirtymään tälle tielle. Vuosina 1949—1950 maatalouden kollektivisointi suoritettiin näillä seuduilla pääpiirteissään loppuun.

Sodanjälkeisenä aikana lujitettiin huomattavasti maaseudun puoluejärjestöjä. Maaseudulle saapui paljon sotaväestä kotiutettuja kommunisteja. Piirikeskuksista ja kaupungeista lähetettiin osa kommunisteista kyliin. Kommunistien määrä maaseudulla suureni ja puoluejärjestöjen verkosto laajeni. Vuonna 1947 maaseudulla laskettiin olleen 110.800 puolueen perusjärjestöä, mutta vuonna 1950 niitä oli yli 180 tuhatta. Niihin kuului enemmän kuin 1 miljoona 864 tuhatta kommunistia.

Koneistamisen, kolhoosien organisatorisen ja taloudellisen lujittamisen, sosialistisen kilpailun kehittämisen ja uudentajien kokemusten hyväksikäytön pohjalla puoluejärjestöjen onnistui saavuttaa tiettyjä tuloksia neljännen viisivuotiskauden tehtävien täyttämässä maataloustuotannon alalla.

Puoluejärjestöjen johtamina kolhoosilaiset sekä kone- ja traktoriasemien ja neuvostotilojen työläiset koko neuvostokansan apuun nojaten paransivat pääpiirteissään ne syvät haavat, joita sota oli aiheuttanut maataloudelle. Maataloustuotanto saavutti yleispiirtein sodanedellisen tason. Mutta kolhoosijärjestelmän uumenissa piileviä maataloustuotteiden tuotannon lisäämismahdollisuuksia ei käytetty täydellisesti hyväksi. Siitä syystä maatalous ei kyennyt tyydyttämään väestön kasvavaa tarvetta elintarvikkeiden osalta eikä kevyen ja ravintoaineteollisuuden raaka-ainetarvetta. Viljaprobleemi oli yhä ratkaisematta. Joskin viljankylvöt olivat laajentuneet viisivuotiskauden kuluessa 20 prosentilla, ne eivät kuitenkaan olleet saavuttaneet sodanedellistä tasoa. Satoisuus pysyi yhä alhaisena. Karjatalouden kehityksessä ilmeni suuria puutteita. Lehmiä ja sikoja oli vähemmän kuin ennen sota. Karjan tuottoisuus pysyi alhaisena. Monissa kolhooseissa käytettiin koneita epätydyttävästi. Maassa oli paljon jälkeenjääneitä kolhooseja ja maatalouspiirejä.

Tällainen tilanne oli huomattavalta osalta selitettävissä siten, että maatalouden johtamisessa oli ollut vakavia laiminlyöntejä, että oli rajoitettu paikallisten työntekijäin aloitteellisuutta ja rikottu sitä periaatetta, että kolhoosien ja kolhoosilaisten tulee olla aineellisesti kiinnostuneita työnsä tuloksista. J. V. Stalinin ehdotuksesta sodanjälkeisellä kaudella oli ryhdytty eräisiin harkitsemattomiin toimenpiteisiin, jotka vaikuttivat epäedullisesti maatalouden kehitykseen.

Teollisuuden nopean kasvun sekä maatalouden kehittämisessä saavutettujen tiettyjen tulosten pohjalla puolue sai kohotettua neuvostokansan aineellista elin- ja kulttuuritasoa. Vuoden 1947 lopulla puolueen Keskuskomitean ja Neuvostohallituksen toimesta lakkautettiin korttijärjestelmä ja siirryttiin normeeratusta elintarvikkejakelusta laajaan valtion ja osuuskuntien kauppatoimintaan. Samaan aikaan toimitettiin rahareformi ja alennettiin kulutustarvikkeiden hintoja. Väestö hyötyi tästä kaikista tavattoman paljon. Kulutustarvikkeiden hintoja alennettiin vuosina 1947—1950 kolme kertaa. Vuonna 1950 työläisten, toimihenkilöiden ja talonpoikien tulot olivat tuntuvasti suuremmat kuin vuonna 1940.

Neuvostoliiton työtätekevien kulutustaso kohosi. Sen edelleen kohoamista pidätti kuitenkin ennen kaikkea maatalouden jälkeenjääneisyys. Useissa asutuskeskuksissa kohdattiin vaikeuksia väestön muonituksessa. Eräissä kaupungeissa jouduttiin kokemaan lihan, voin, maidon, kasviksien ja hedelmien puutetta.

Laajassa mitassa ryhdyttiin kunnostamaan hitleriläisten vaurioittamia asuinrakennuksia ja rakentamaan uusia. Viisivuotiskauden aikana kaupungeissa ja työläisasutuksissa kunnostettiin ja rakennettiin niin paljon asuintaloja, että niiden yhteinen pinta-ala teki yli 100 miljoonaa neliometriä, ja maaseudulla 2.700.000 asuintaloa. Asunnontarve oli kuitenkin yhä tavattoman suuri ja asuntokysymys pysyi kaikkein kärkevimpänä kysymyksenä. Lääkintälaitosten ja parantoloiden lukumäärä suureni tuntuvasti ja lepokoti-, klubi-, teatteri- ja kirjastoverkosto laajeni.

Taisteltaessa neljännen viisivuotissuunnitelman täyttämiseksi kohdattiin suuria vaikeuksia. Eikä kaikkia vaikeuksia onnistuttu voittamaan. Mutta yleensä neljännellä viisivuotiskaudella saavutettiin suuria tuloksia kommunistisessa rakennustyössä. Tämä kausi merkitsi tärkeää edistystä kommunismin aineellisen tuotantoperustan luomisessa.

3. Puolueen organisatorinen ja ideologinen työ.

NKP:n XIX edustajakokous

Neuvostokansa saavutti erinomaisia tuloksia talouden ja kulttuurin kehittämisessä neljännellä viisivuotiskaudella puolueen väsymättömän organisatorisen toiminnan ansiosta, sen ansiosta, että puolueen rivit järjestettiin taitavasti ja nopeasti

uudelleen rauhanajan tehtäviä vastaavasti, että parannettiin puoluejohtoa ja kohotettiin yhteiskunnallisen, kulttuuri- ja teollisuuden työn aatteellista tasoa.

Sodan päätyttyä puolueen Keskuskomitea asetti tehtäväksi lujittaa puolueen paikallisjärjestöjä sekä kohottaa niiden arvovaltaa ja johtavaa osuutta. Puolue pyrki siihen, että puoluejärjestöt olisivat todella valvoneet paikallisten valtio- ja talouselinten toimintaa ja täyttäneet menestyksellisesti tehtävänsä joukkojen poliittisina johtajina ja järjestäjinä.

Vuosina 1946—1948 puolueen Keskuskomitea teki useita tärkeitä päätöksiä puolue-elämän kysymyksistä. Puoluejärjestöt aloittivat näiden päätösten täyttämisen merkeissä sitkeän taistelun parantaakseen puolue toimintaa ja kohottaakseen valtio-, talous- ja yhteiskunnallisten järjestöjen johtamisen tasoa.

Ratkaisevaa osaa puoluejärjestöjen taistelukyvyyn parantamisessa näytteli puolueen sisäisen demokratian kehittäminen. Sodanaikaisella puolue toiminnalla oli omat myönteiset piirteensä ja erikoisuutensa. Mutta puoluedemokratian puitteita oli sodan aikana jossain määrin kavennettu. Tällainen käytäntö olisi johtanut rauhanajan oloissa kommunistien aktiivisuuden ja omatoimisuuden heikkenemiseen ja saattanut viedä puoluelinten erkaantumiseen joukoista.

Ensimmäisenä toimenpiteenä puoluedemokratian jälleenyttämisalalla sodan jälkeen oli puoluejärjestöjen ja -komiteain kokousten säännöllinen pitäminen sekä puoluelinten toimintaselostusten pito ja vaalien toimittaminen puolueen sääntöjen edellyttämien määräaikojen kuluessa.

Vuosina 1945—1947 pidettiin piirien ja kaupunkien puoluekonferenssit ja vuonna 1947 ja vuoden 1948 alussa alueiden puoluekonferenssit. Vuoden 1948 lopulla ja vuonna 1949 pidettiin liittotasavaltojen kommunististen puolueiden edustajakokoukset. Siitä lähtien paikallisten puoluelinten toimintaselostuskokoukset ja vaalit on pidetty säännöllisesti. Alettiin järjestää säännöllisesti myös puolueaktiivien kokouksia. Puoluekomiteain kokousten merkitys kollektiivisina johtaeliminä lisääntyi.

Samaan aikaan puolue ryhtyi moniin toimenpiteisiin, joiden tarkoituksena oli puolueen poliittisen työn ja taloudellisen toiminnan oikea toisiinsa yhdistäminen. Keskuskomitean ja puoluekonferenssien päätöksissä arvostettiin niitä puolueen piiri-, kaupunki- ja aluekomiteoita, jotka olivat antaneet organisatorisen ja aatteellisesti poliittisen puolue työn heikentä tai jättäneet sen huomiotta. Sellaiset puoluekomiteat ottivat täyttääkseen niille kuulumattomia tehtäviä. Ne ratkaisivat juoksevia, jopa toisarvoisiakin talouskysymyksiä neuvosto- ja talouselimien sivuilta. Ne totuttivat kolhoosien, neuvostotilojen, kone- ja traktoriasemien ja tuotantolaitosten johtajia kääntymään kaikissa talouskysymyksissä yksinomaan puoluelinten puoleen ja saamaan ohjeita vain niiltä. Paikallisten Neuvostojen osuutta

typistettiin. Monet piiri- ja kaupunkikomiteat ja aluekomiteoiden osastot muuttuivat talousmiesten asianajajiksi. Tämä johti siihen, että osa puolueytöntekijöistä alkoi huomaamattaan muuttua poliittisista johtohenkilöistä hallintomiehiksi ja eräät puolue-elimet taisteluhenkisistä, omatoimisista poliittisista järjestöistä omalaatuisiksi määräileviksi hallintolaitoksiksi. Sellaisista puoluejärjestöistä ei aina ollut oman paikkakunnan ja suppeasti oman hallintoalan etua tavoittelevan toiminnan vastustajiksi. Juokseviin asioihin syventyneinä ne eivät kiinnittäneet huomiota talouden kehittämisen suuriin perspektiivikysymyksiin, aliarvioivat organisatorisen ja poliittisen joukkotyön merkitystä. Keskuskomitea paljasti myös sellaisia tosiasioita, jotka osoittivat eräiden puolueytöntekijäin kadottaneen itsenäisyytensä ja joutuneen talouselimistä riippuvaisiksi.

Keskuskomitean aloitteesta ryhdyttiin poistamaan näitä vääriä, epäbolševistisiä työmenetelmiä. Askel askeleelta tehtiin loppu käytännössä olleesta vahingollisesta holhouksesta ja hallinnollisesta määräilystä. Piiri-, kaupunki- ja aluekomiteat asettivat suurempia vaatimuksia neuvosto- ja talouselinten työntekijöille. Puolue ryhtyi valvomaan tiukasti heidän toimintaansa. Sitä mukaa kuin toimintamenetelmät paranivat, suureni puoluejärjestöjen merkitys poliittisina johtajina. Puoluejärjestöt saivat mahdollisuuden keskittää huomionsa talouden ja kulttuurin kehityksen peruskysymysten ratkaisemiseen. Ne tehostivat työtään mobilisoiden joukkoja täyttämään kommunistisen rakennustyön mitä tärkeimpiä tehtäviä.

Keskuskomitean päätöksissä, puoluekonferensseissa ja puoluekomiteoiden kokouksissa arvosteltiin varsin ankarasti puoluejärjestöjä, jotka kiinnittivät huomionsa puolue työn ulkonaiseen, näkyvään puoleen ja jättivät huomiotta sen sisällön ja tehoavuuden. Sellaisissa järjestöissä puolue toiminta oli ylimalkaista. Hyväksyttiin julistusluontoisia, epäkonkreettisia päätöslauselmia, ei huolehdittu niiden täyttämisestä eikä tarkastettu niiden täyttöä.

Käytäessä päättäväistä taistelua näiden epäkohtien poistamiseksi puolueen jäsenten aktiivisuus ja aloitteellisuus suurenivat ja puoluejärjestöjen taistelukyky tehostui. Puoluejärjestöjen osuus valtiollisen, taloudellisen ja kulttuurirakennustyön sekä joukkojen poliittisen kasvatustyön järjestäjinä ja ohjaajina suureni tuntuvasti.

Tuolla kaudella ei kuitenkaan saatu poistetuksi täydellisesti puolue työssä ilmenneitä oleellisia puutteita. Eräissä tapauksissa vielä rajoitettiin puolueen sisäistä demokratiaa. Puolue työssä oli yhä havaittavissa hallinnollista määräilyä ja rikottiin kollektiivista johtoperiaatetta. Puolueen poliittisen työn taso jäi jälkehen joukkojen alati kasvavista vaatimuksista. Kaikki tämä vaikutti haitallisesti puoluejärjestöjen toimintaan, heikensi kommunistien aktiivisuutta.

Tärkeä sija puolueen toiminnassa sodanjälkeisellä kaudella oli kasvatustyöllä, ideologisella työllä. V. I. Lenin opetti, että kommunismi on joukkojen tietoisien historiallisen luomistyön tulos. Joukkojen tietoisien, luovan aktiivisuuden jatkuva kasvu on yhteiskunnan edistykellisen kehityksen laki, sosialismista kommunismiin siirtymisen välttämätön ehto. Puolueen tekemän kasvatustyön tuloksena sosialistisen rakennustyön aikana neuvostoihmisten tietoisuudessa tapahtui perinpohjaisia muutoksia. Syvälinen aatteellisuus, rajaton usko kommunismin asian voittoon, työn katsominen kunnian ja uljuuden asiaksi, huolenpito sosialistisen omaisuuden kartuttamisesta, neuvostopatriotismi ja yhteiskunnallisten etujen käsittäminen korkeimmiksi eduiksi — sellaiset ovat neuvostoyhteiskunnan ihmisten henkisen olemuksen luonteenomaiset piirteet. Neuvostoväen erään osan tajunnassa on kuitenkin säilynyt kapitalismin jätteitä. Niitä ovat yksityisomistajan psykologian jäännökset ja porvarilliset moraalikäsitteet, Lännen taantumuksellisen kulttuurin palvonta, nationalismin ilmaukset ym.

Socialismin loppuunrakentaminen ja asteittainen kommunismiin siirtyminen ovat lainmukaisesti aiheuttaneet sen, että puolueen ideologisesta toiminnasta on tullut vanhan riistojärjestelmän jäännöksiä ja perinteitä vastaan käytävän taistelun perusmuoto. On koittanut sellainen historiallinen kausi, jolloin on käynyt välttämättömäksi karkottaa kapitalismi sen viimeisestä lymy paikasta, ideologisten suhteiden alalta. Vasta sitten, kun on hävitetty täydellisesti niiden tapojen ja perinteiden rippeetkin, joita yksityisomistukselliset suhteet ovat juurruttaneet vuosisatoja, voidaan sanoa, että on isketty „viimeinen naula haudattavanamme olevan kapitalistisen yhteiskunnan ruumisarkkuun” (V. I. Lenin, Teokset, 27. osa, s. 379). Sitä mukaa kuin jatkamme eteenpäinmenoamme itse elämä nostaa esiin kommunistisen kasvatustyön kysymyksiä ensiarvoisen tärkeinä ja ne saavat yhä suuremman merkityksen.

Sodan jälkeen ilmeni eräitä muitakin seikkoja, jotka pakottivat tehostamaan aatteellista kasvatustyötä. Kymmeniä miljoonia ihmisiä oli asunut sodan aikana vihollisen tilapäisesti anastamilla alueilla. Hitleriläiset olivat ajaneet miljoonia ihmisiä Saksaan. Paljon neuvostosotilaita oli ollut sotavankina. Hitleriläiset olivat yrittäneet voimaperäisesti muokata kaikkia näitä ihmisiä aatteellisesti. Kun neuvostojoukot tekivät fasisminvastaaisen vapautusretkensä Länteen, osa sotaväestämme joutui kapitalistivaltioiden alueelle ja taantumuspiirit yrittivät erilaisin keinoin vaikuttaa neuvostosotilaihin. Ukrainan ja Valko-Venäjän läntisillä alueilla sekä Itämerenmaissa hitleriläisten jättämät porvarilliset nationalistiryhmät tekivät väestön keskuudessa neuvostovastaista työtä. Kaikkien näiden ja muidenkin kanavien kautta neuvostoihmisten keskuuteen levitettiin vahingollista ideologista vaikutusta. Mutta joukot hylkäsivät

halveksuvasti niille tyrkytetyt taantumukselliset porvarilliset katsantokannat. Osa kansalaisista osoittautui kuitenkin ideologisesti epävakaaaksi ja suhtautui kapitalistiseen järjestykseen epäkriittillisesti.

On otettava huomioon sekin, että monissa puoluejärjestöissä aliarvioitiin ideologista työtä, propaganda- ja agitaatiotyö oli lamassa. Osa puolueen johtavista työntekijöistä ei ollut pitkään aikaan täydentänyt tietojaan marxismin-leninismiin alalla. Kaikki tämä johti siihen, että ideologinen työ kokonaisuudessaan otettuna jäi jälkeen puolueen ratkaistavana olleista tehtävistä, kommunistisen rakennustyön vauhdista.

Ottaen huomioon kommunistisen rakennustyön yleiset tarpeet sekä sodanjälkeisen kauden konkreettiset olosuhteet puolue aloitti laajan *hyökkäyksen* ideologisella rintamalla.

Kasvatustyön tuloksellisuus riippui ennen kaikkea kommunistien aatteellisesta kehitystasosta. Suuren Isänmaallisen sodan aikana puolueeseen oli tullut paljon uutta väkeä. Ensimmäisinä sodanjälkeisinä vuosina puolueen rivien nopea kasvu jatkui. Vuonna 1946 puolueessa oli noin 6 miljoonaa henkeä. Enemmän kuin puolet heistä oli liittynyt puolueeseen sotavuosina. Huomattava osa kommunisteista ei ollut ehtinyt saada tarpeellista teoreettista valmennusta. Muodostui sellainen tilanne, että puolueen määrällinen kasvu ja kommunistien poliittisen valistuneisuuden taso olivat jossain määrin epäsuhteessa keskenään. Poistaakseen tämän epäsuhteen Keskuskomitea päätti olla jouduttamatta puolueen rivien kasvua ja aloittaa laajan puoluevalistustyön kommunistien keskuudessa.

Puoluejärjestöt alkoivat suhtautua huolellisemmin puolueen jäseneksi pyrkivien valikointiin ja tehostivat kommunistien poliittista kasvatusta. Luotiin uudelleen monihaarainen puoluevalistuslaitosten verkosto: muodostettiin poliittisen tiedon kouluja, puolueen historiaa, poliittista taloustiedettä ja filosofiaa tutkivia kerhoja, piirien puoluekouluja, marxismin-leninismiin yliopistoja. Monet kommunistit tutkivat teoriaa itsenäisesti. Vuosina 1946—1952 suurin osa puolue- ja neuvostotyöntekijöistä sai lisäkoulutusta.

Kommunistien aatteellisen tietotason kohoaminen teki mahdolliseksi laajentaa kasvatustyötä joukkojen keskuudessa. Puoluejärjestöt pyrkivät ulottamaan poliittisen kasvatustyönsä kaikkiiin väestökerroksiin. Erikoisesti kiinnitettiin huomiota kotimaahan palanneiden keskuudessa suoritettavaan kasvatustyöhön.

Joukkojen poliittisen kasvatuksen parantamista silmällä pitäen puolueen Keskuskomitea ryhtyi useihin toimenpiteisiin agitaatiotyön parantamiseksi. Monissa puoluejärjestöissä suoritettiin agitaatiotyön tilaa koskeva tarkastus, jolloin saatiin selville, että siinä oli oleellisia puutteita. Agitaatiotyön laajuus ja aatteellinen taso eivät vastanneet kansan ja puolueen ratkais-

tavana olleita tehtäviä. Joukkoagitaatiosta puuttui useinkin taisteluhenki eikä se ollut kyllin riittävää työtätekevien poliittisen tietoisuuden kohottamiseksi ja joukkojen mobilisoimiseksi kehittämään entistä nopeammin kansantaloutta. Monet puoluejärjestöt väheksyivät poliittisen agitaation merkitystä, rajoittuivat agitaatiotoiminnassa siihen, että järjestivät keskustelutilaisuuksia tuotannollis-teknillisistä kysymyksistä. Täyttäessään Keskuskomitean päätöstä puolueen paikallisjärjestöt paransivat huomattavasti agitaatiotyötä joukkojen keskuudessa.

Ideologisella rintamalla puolue kohdisti pääiskunsa osittain säilyneitä porvarillisia katsomuksia ja käsityksiä vastaan, Lännen taantumuksellisen porvarillisen kulttuurin epäkriittillistä arviointia vastaan, marxismista-leninismistä poikkeamista vastaan tieteen, kirjallisuuden ja taiteen alalla.

Puolueen tärkeimpiä tehtäviä ideologisen työn alalla oli paljastaa ja tehdä loppu siitä porvarillisen Lännen taantumuksellisen kulttuurin palvonnasta, jota oli havaittavissa neuvostosisivytseistä tietyin osin keskuudessa. Puoluejärjestöt pyrkivät kasvattamaan kaikista Neuvostoliiton kansalaisista tietoisia neuvostopatriotteja, aktiivisia kommunismin rakentajia. Selittämällä, miten suuri maailmanhistoriallinen merkitys on Neuvostoliiton sosialismin rakentamisessa saavuttamalla tuloksilla, ja osoittamalla sosialismin paremmuuden kapitalismin verrattuna puolue lujitti neuvostoihmisten pyhää rakkautta sosialistista Isänmaataan kohtaan, patrioottista sosialistista ylpeyttä, kasvatti heissä luottamusta voimiinsa ja valoi uskoa, että he pystyvät rakentamaan kommunismin. Puolue huolehti erikoisesti nuoren sukupolven kasvattamisesta, siitä, että nuoresta polvesta kasvaisi aatteellisesti karaistunut, henkisesti reipas ja elämänhaluinen, luovaa tarmoa uhkuva sukupolvi, joka on valmis taistelemaan rajattoman uskollisesti kommunismin aatteiden puolesta.

Neuvostopatriotismin propagointi vaikutti tavattoman suuresti Neuvostoliiton työtätekevien henkiseen kehitykseen. Neuvostoihmisten, kommunismin rakentajien, aatteellinen taso kohosi. He alkoivat luottaa entistä lujemmin voimiinsa ja heidän aktiivisuutensa suuren. Neuvostopatriotismia propagoitaessa tehtiin kuitenkin myös eräitä virheitä. Kapitalistisen maailman elämä kuvattiin sanomalehdissä useinkin pelkäksi rappeutumiseksi. Aliarvioitiin edistysmielisten voimien toimintaa ja suhtauduttiin ylimielisesti ulkomaisen tieteen ja tekniikan saavutuksiin. Tämä haittasi ulkomailta tehtyjen suurten tieteellisten ja teknillisten keksintöjen nopeaa hyväksikäyttöä, rajoitti Neuvostoliiton ja ulkomaiden tiedemiesten ja tekniikan specialistien luovaa kanssakäymistä, vaikeutti yhteyksien lujittamista kapitalist maiden demokraattisten, edistysmielisten kerrosten kanssa.

Ideologisen työn lähimpien tehtävien oikein määrittelyn tarkoituksessa Keskuskomitea hyväksyi useita tärkeitä päätöksiä:

vuonna 1946 „Aikakauslehdistä 'Zvezda' ja 'Leningrad'”, „Draamateatterien ohjelmistosta ja toimenpiteistä sen parantamiseksi”, „'Suuri elämä'-elokuvasta” ja vuonna 1948 „V. Muradelin oopperasta 'Suuri ystävyys’”.

Keskuskomitean päätöksissä ja puoluelehdistössä julkaistuissa kirjoituksissa pantiin merkille neuvostokulttuurin saavutukset ja samalla tuotiin esiin pahoja puutteita kirjallisuuden ja taiteen kehityksessä. Eräät kirjailijat ja taiteilijat olivat alkaneet propagoida aatteettomuutta ja epäpoliittisuutta luovan taidetyön alalla. Oli havaittavissa myös sellaista, että oli poikettu elämän totuudesta ja luovuttu realistisista perinteistä. Muutamien aikakauslehtien palstoilla oli julkaistu taiteellisesti ala-arvoisia ja ideologisesti vahingollisia teoksia, joista toisinaan huokui surumielisyys ja pettymys, epäusko tulevaisuuteen. Teatterien ohjelmistoon oli otettu ulkomaisten porvarillisten draamakirjailijain ala-arvoisia, epätaiteellisia, banaaleja näytelmiä. Musiikin alalla ilmeni formalistisia hoiperteluja. Kaikki tämä todisti sitä, että eräiden taiteilijain luova toiminta oli vaarassa irtautua kansan ajankohtaisista intresseistä ja Kommunistisen puolueen politiikasta.

Keskuskomitea ryhtyi vakaviin toimenpiteisiin näiden epäkohtien poistamiseksi ja tuomitsi päättäväisesti kaikkinaiset yritykset irroittaa taide politiikasta.

„Neuvostokirjallisuuden, maailman edistyneimmän kirjallisuuden, voima on siinä”, sanottiin NK P(b):n Keskuskomitean päätöksessä, „että se on sellaista kirjallisuutta, jolla ei ole eikä voi olla muita etuja kuin kansan edut, valtion edut. Neuvostokirjallisuuden tehtävänä on auttaa valtiota kasvattamaan nuorisoa oikein, vastata nuorison pyrkimyksiin, kasvattaa uudesta sukupolvesta reipas, sellainen, joka uskoo asiansa voittoon, ei pelkää vastuksia, vaan on valmis voittamaan kaikki vastukset” („NK P ... päätöslauselmina”, III osa, s. 487).

Kirjallisuus- ja taidekysymyksiä koskevissa Keskuskomitean päätöksissä kehiteltiin edelleen neuvostokulttuurin perustavia leniniläisiä periaatteita, joita ovat kansan palveleminen, taiteen suuren yhteiskunnallisen merkityksen tunnustaminen, taiteen yhteys nykyajan poliittisiin tehtäviin ja kansan elämään, taiteen realismi. Puolueen Keskuskomitea selitti tyhjentävästi, miten suuri merkitys leniniläisellä puoluekantaisuusperiaatteella on luovassa taidetyössä ja miten suuri osuus marxilais-leniniläisellä maailmankatsomuksella on sosialistisen tosielämän totuudellisessa kuvaamisessa. Keskuskomitean päätökset olivat taisteluhjelma, joka tähtäsi korkeasti aatteellisten ja taiteellisesti täysipainoisten teosten luomiseen. Samalla niissä arvosteltiin syvästi vääriä, formalistisia tendenssejä.

Keskuskomitean päätöksiä kirjallisuus- ja taidekysymyksistä pohdittiin kaikissa taidejärjestöissä. Monet alue- ja kaupunkikomiteat järjestivät erikoisia kirjallisuus- ja taidetyöntekijäin neuvottelukokouksia. Kirjallisuus- ja taidekysymysten käsitteelyyn osallistui satoja tuhansia ihmisiä. Kansa asetti taidetyöntekijöille suuria vaatimuksia ja suhtautui ankarasti aatteelliseen hoiperteluun.

Keskuskomitean päätöksessä oopperasta „Suuri ystävyys”, kuten NKP:n KK:n toukokuun 28. p:nä 1958 hyväksymässä päätöksessä osoitettiin, oli samalla myös erinäisiä epäoikeudenmukaisia ja tarpeettoman jyrkkiä arvioita useiden lahjakkaiden neuvototaiteen edustajain luomuksista, mikä oli yksilönpalvonnan kaudelle ominaisten kielteisten piirteiden ilmausta. Lehdistössä ja taidejärjestöissä oli toisinaan havaittavissa virheitä ja vääristelyjä näiden puoluepäätösten täytön yhteydessä: taidekysymysten luovan käsittelyn asemesta pyrittiin toisinaan määrittämään ja kirjallisuus-, musiikki- ja elokuvatuotteita arvioidessa kävi monasti niin, että eräitä teoksia arvosteltiin aiheettomasti ja toisia taas ylistettiin.

Tehostaessaan toimintaansa ideologisella rintamalla puolue havaitsi vakavia puutteita myös tieteen kehityksessä. Monilla teoreettisilla tutkimuksilla ei ollut mitään yhteyttä elämään, miljoonien kommunistien rakentavien ihmisten reaaliseen kokemukseen. Se piti yllä dogmatismia ja kirjanoppineisuutta. Ilmaantui porvarillisen objektivismiin hengessä kirjoitettuja teoksia, mikä merkitsi myönnytystä porvarilliselle ideologialle. Epämarxilaiset käsitykset saivat jalansijaa myös luonnontieteiden alalla.

Keskuskomitean aloitteesta järjestettiin väittelyt filosofian (v. 1947), biologian (v. 1948), fysiologian (v. 1950), kielitieteen (v. 1950) ja poliittisen taloustieteen kysymyksistä (v. 1951).

Filosofian kysymyksistä käydyssä väittelystä paljastettiin ja arvosteltiin marxilais-leniniläisen filosofian kehittämissä ilmenneitä vakavia puutteita. Niitä oli puoluekantaisuusperiaatteen unohtaminen, marxismin-leninismiin ja sille vieraiden filosofien suuntausten välisten vastakohtien tasoittamisyritykset, nykyajan tärkeistä ongelmista irtaantuminen, skolastiikan ilmaukset. Väittely viitoitti filosofian rintaman uudestijärjestelyn tiet.

Taloustieteellisen väittelyn aikana käsiteltiin nykyajan kapitalismin taloudellisen kehityksen erikoisuuksia, yhteiskunnan sosialistisen uudestijärjestelyn tärkeimpiä lakimääräisyyksiä ja asteittaisesti tapahtuvan sosialismista kommunismin siirtymisen teitä. Kaikkinaiset subjektiivis-voluntaristiset katsomukset tuomittiin. Niiden kannattajat kielsivät sen, että taloudelliset lait ovat luonteeltaan objektiivisia, ja olivat sitä mieltä, että sosialismin aikana ihmiset voivat muka tahtonsa mukaan luoda, muuttaa ja kumota taloudellisia lakeja. Sellainen näkökanta johti mielivaltaisuuteen talouden johtamisessa ja seikkailuun

politiikassa. Väittely paljasti ne pahat seuraukset, joihin taloustieteen pitkäaikainen sosialistisen yhteiskunnan reaalista kehitysprosseista irtautuneisuus oli johtanut.

Väittelyt, jotka puolueen aloitteesta järjestettiin tieteen eri aloilla, auttoivat tekemään lopun useista ideologisista vääristelyistä, lujittivat puoluekantaisuusperiaatetta tieteessä ja edistivät tieteellisten tutkimusten tason kohottamista. J. V. Stalinin persoonan palvonnan vaikutuksesta oli näistä väittelyistä kuitenkin myös kielteisiä seurauksia. Erinäisissä tapauksissa mieliteiden välinen taistelu kävi rajoitetummaksi ja tavattiin myös tieteellisten voimien toisistaan erkaantumista. Yhteiskuntatieteissä ilmeni edelleenkin dogmatismia ja kirjanoppineisuutta ja teorian irtautuneisuutta käytännöstä.

Erinäisistä yksilönpalvonnan aiheuttamista kielteisistä seikoista huolimatta ideologisia kysymyksiä koskevilla puolueen Keskuskomitean päätöksillä ja toimenpiteillä oli erittäin suuri merkitys puolueen ja kansan aatteellisessa elämässä, neuvostokulttuurin kehityksessä. Nämä päätökset antoivat tunteen syyntekijän luovan tieteellisen ajattelun kehitykselle. Neuvostokirjallisuuden ja -taiteen kehityksen kysymyksiä alettiin pitää yleisvaltiollisena, yleiskansallisena asiana. Ideologian kysymysten käsittelyn aikana tieteen ja taiteen työntekijäin ja työväestöjen joukkojen välinen yhteys kävi läheisemmäksi, kansan mielenkiinto kulttuurin ja tieteen kysymyksiin suureni ja kansan vaikutus taiteellisen luomistyön kehitykseen voimistui. Ideologisen hyökkäyksen aikana annettiin musertavia iskuja aatteettomuudelle, objektivismille, kosmopolitismille ynnä muille porvarillisen ideologian ilmauksille. Neuvostokulttuurin aatteellinen taso kohosi huomattavasti, minkä ansiosta voitiin kohottaa neuvostokansan tietoisuutta ja kulttuuritasoa yhä korkeammalle.

Lokakuussa 1952 pidettiin puolueen XIX edustajakokous. Siinä oli edustettuna 6.013.259 puolueen jäsentä ja 868.886 jäsenkandidaattia. Edustajakokous teki yhteenvedot neuvostokansan taistelusta ja voitoista enemmän kuin 13 vuoden ajalta.

Tärkeimpiä aikaansaannoksia, jotka todistivat Kommunistisen puolueen politiikan oikeaksi, olivat Suuressa Isänmaallisessa sodassa saavutettu historiallinen voitto, Neuvostoliiton kansantalouden nopea jälleenrakennus ja nopea edelleen kehittäminen, neuvostokansan aineellisen aseman parantaminen ja kulttuuritason kohottaminen, neuvostollisen yhteiskunta- ja valtiojärjestyksen jatkuva lujittaminen, kaikkien rauhan ja demokratian leirin voimien ryhmittäminen Neuvostoliiton ympärille. Edustajakokous hyväksyi puolueen Keskuskomitean poliittisen linjan ja käytännöllisen toiminnan.

XIX edustajakokous määritteli puolueen uudet tehtävät talouden kehittämisen ja kulttuurirakennustyön alalla. Se vahvisti ohjeet Neuvostoliiton kansantalouden kehittämisen viisivuotis-

suunnitelmaa varten vuosiksi 1951—1955. Uusi viisivuotissuunnitelma edellytti kansantalouden kaikkien alojen jatkuvaa kehitystä raskaan teollisuuden ensivuoroisen kehittämisen sekä kansan aineellisen toimeentulon parantamisen ja kulttuuritason kohottamisen pohjalla. Suunnitelman mukaan tuli kehittää erittäin nopeasti metallurgista, kivihiili-, nafta-, sähkö- ja koneenrakennusteollisuutta, sillä ne ovat kansantalouden kaikkien alojen voimakkaan teknillisen edistyksen perusta. Teollisuuden kokonaistuottoa tuli lisätä viisivuotiskauden aikana 70 prosentilla, tuotantovälineiden tuotantoa 80 prosentilla ja kulutustarvikkeiden tuotantoa 65 prosentilla. Koneenrakennus- ja metallinjalostusteollisuuden kokonaistuotantoa suunniteltiin lisättäväksi viisivuotiskauden vuosina likimäärin kaksinkertaiseksi, kaikkien sähköasemien tehoa noin kaksinkertaiseksi ja vesivoimalaitosten tehoa kolminkertaiseksi.

Maatalouden alalla asetettiin tehtäväksi kohottaa kaikkien maatalouskasvien satoisuutta, suurentaa yhteiskarjan päälukua ja samanaikaisesti kohottaa huomattavasti sen tuottoisuutta, lisätä maanviljelyksen ja karjatalouden kokonaistuottoa ja markkinoitavien tavaroiden tuotantoa. Näiden suunnitelmatehtävien täyttämiseksi ei kuitenkaan ryhdytty tarpeellisiin taloudellisiin ja organisatorisiin toimenpiteisiin, minkä vuoksi maataloustuotannossa ei tapahtunut edistystä pitkään aikaan.

Hyväksytyjen ohjeiden mukaan työn tuottavuuden olisi pitänyt kasvaa teollisuudessa noin 50 prosentilla ja rakennustöissä 55 prosentilla. Kansantulon tuli lisääntyä 60 prosentilla. Tämän pohjalla aiottiin parantaa tuntuvasti työtätekevien aineellista asemaa ja kohottaa heidän kulttuuritasoaan.

XIX edustajakokous teki päätöksen puolueen nimen muuttamisesta. Se päätti, että Neuvostoliiton Kommunistista Puoluetta (bolševikit) — NKP (b) — nimitetään vastedes Neuvostoliiton Kommunistiseksi Puolueeksi — NKP. Puolueemme kahteen nimitykseen („kommunistinen”, „bolševistinen”) oli historiallisesti syynä se, että oli jouduttu taistelemaan menševismia vastaan ja pyritty vetäytymään erilleen menševikeistä. Koska menševistinen puolue oli Neuvostoliitossa joutunut pois näyttämöltä jo aikoja sitten, ei ollut syytä käyttää puolueesta kahta nimeä, varsinkin kun käsite „kommunistinen” ilmaisee tarkimmin puolueen perustetävän, jona on kommunistisen yhteiskunnan rakentaminen.

XIX edustajakokous käsitteli N. S. Hruštševin alustuksen puolueen sääntöjen muutosehdotuksista sekä teki muutoksia sääntöihin. Uusissa säännöissä yleistettiin se valtava kokemus, minkä puolue oli saanut puoluerakennustyössä XVIII edustajakokouksen jälkeen. Uusissa säännöissä NKP on lyhyesti määritelty samoinajattelevien kommunistien vapaaehtoiseksi taisteluliitoksi, joka on muodostettu työväenluokkaan, työtätekevään talonpoikaistoon ja työtätekevään sivistyneistöön kuuluvista henkilöistä.

Säännöissä on osoitettu Neuvostoliiton kommunistisen puolueen tärkeimmät, NKP:n XIX edustajakokouksen asettamat tehtävät. Niitä ovat:

„...kommunistisen yhteiskunnan rakentaminen siirtyen asteittaisesti sosialismista kommunismiin, yhteiskunnan aineellisen ja kulttuuritason herkeämätön kohottaminen, yhteiskunnan jäsenten kasvattaminen internationalismin hengessä ja veljellisten yhteyksien solmiminen kaikkien maiden työtätekevien kanssa, Neuvostoisänmaan kaikkinaisen aktiivinen puolustaminen sen vihollisten hyökkäyksiltä” („N K P ... päätöslauselmina”, III osa, s. 579).

Säännöissä on osoitettu täydellisemmin ja konkreettisemmin puolueen perustehtävät sekä puoluejärjestöjen ja kaikkien kommunistien velvollisuudet kommunistisen rakennustyön nykyisessä vaiheessa.

Uusissa olosuhteissa kommunistien johtava osuus neuvostoyhteiskunnassa sai erittäin tärkeän merkityksen. Tämä kuvastuu säännöissä, joissa osoitetaan kommunistin tehtäväksi taistella aktiivisesti puolueen päätösten täyttämiseksi ja määritellään puolueen jäsenten velvollisuudet ja oikeudet täydellisemmin ja konkreettisemmin kuin ennen. Säännöissä tähdennetään, että kommunistin velvollisuus on „vaalia kaikin tavoin puolueen yhtenäisyyttä, joka on puolueen voiman ja mahdin perusehto”.

NKP:n sääntöjen kommunisteille asettamien vaatimusten poliittinen ja kasvatuksellinen merkitys on hyvin suuri. Niissä korostetaan entistä enemmän jokaisen puolueenjäsenen tehtävää taistella aktiivisesti, tietoisesti ja antaumuksellisesti kommunismin asian puolesta. Niissä kuvastuu puoluedemokratian laajentamiseen pohjaava puolueenjäsenten aktiivisuuden kasvu.

Edustajakokous suoritti useita demokraattisen sentralismin periaatteiden mukaisia rakenteellisia muutoksia puolueen keskuselimissä. Katsottiin, ettei yleisliittolaisten puoluekonferenssien pitäminen ole vastedes tarkoituksenmukaista, koska kaikki puolueen politiikkaa ja taktiikkaa koskevat kysymykset kuuluu käsitellä ajoissa edustajakokouksissa. KK:n Politbyroo reorganisoitiin KK:n Puhemiehistöksi, jonka tuli johtaa toimintaa Keskuskomitean täysistuntojen välisenä aikana. Tämä uudistus oli Politbyroon tosiasiallisesti suorittamien tehtävien mukainen. Käytäntö oli osoittanut, että KK:n toimeenpanoluontoinen organisatorinen työ oli tarkoituksenmukaista keskittää yhteen paikkaan, KK:n Sihteeristöön, jonka vuoksi KK:n Organisaatiobyroo kävi tarpeettomaksi. Puolueen valvontaelinten osuuden kohottamiseksi taistelussa kommunistien taholta ilmevä puolue- ja valtiokurin rikkomista vastaan Puoluekontrollikomisio muutettiin NKP:n Keskuskomitean yhteydessä toimivaksi Puoluekontrollikomiteaksi.

Edustajakokouksen päättäjaisistunnossa puhui J. V. Stalin. Hän korosti sitä, kuinka tärkeää on Neuvostoliiton kommunistisen puolueen ja kaikkien maiden maiden kommunististen puolueiden keskinäinen avunanto niiden korkeimman päämäärän saavuttamiseksi. J. V. Stalin osoitti, kuinka äärettömän suuri merkitys vapausliikkeessä on taistelulla demokraattisten vapauksien ja kansallisen suvereniteetin puolesta. Monopolistinen porvaristo, vapausliikkeen päävihollinen, on tullut yhä taantumuksellisemmaksi. Se on polkenut jalkoihinsa ihmisten ja kansakuntien tasa-arvoisuuden periaatteen ja heittänyt yli laidan kansallisen riippumattomuuden lipun sekä porvarillis-demokraattisten vapauksien lipun. Kommunistiset ja demokraattiset puolueet voivat ja niiden täytyy nostaa nämä liput ja lähteä kantamaan niitä eteenpäin, jos ne tahtovat olla maansa patriootteja, jos ne tahtovat kohota kansakuntiansa johtavaksi voimaksi.

Edustajakokouksessa oli kutsuvieraina veljespuolueiden, 44 kommunistisen ja työväenpuolueen edustajia. Edustajakokous sai tervehdyksiä useiden kapitalistimaiden kommunistisilta ja työväenpuolueilta, joiden edustajat eivät voineet saapua Neuvostoliittoon maidensa hallitusten asettamien esteiden takia.

Edustajakokouksen päätösten innoittamina puoluejärjestöt aktivoivat toimintaansa tarkoituksenaan viidennen viisivuotissuunnitelman täytäminen, kansantalouden ja kulttuurin jatkuva kehittäminen.

Kohta edustajakokouksen jälkeen, maaliskuun 5. p:nä 1953, kuoli Josef Vissarionovitš Stalin. Sosialismin viholliset luulivat, että puolueen riveissä, sen johdon keskuudessa syntyy hämminkiä, että sisä- ja ulkopolitiikan toteuttamisessa alkaa ilmetä horjuntaa. Heidän laskelmansa kuitenkin pettivät. Kommunistinen puolue ryhmittyi entistä tiiviimmin Keskuskomiteansa ympärille ja kohotti marxismin-leninismin kaikkivoittavan lipun yhä korkeammalle. Leniniläinen Keskuskomitea johti puoluetta ja kansaa menestyksellisesti eteenpäin, kommunismia kohti.

4. NKP:n osuus sosialististen maiden ystävyysliiton lujittamisessa. Sosialismin maailmanjärjestelmän muodostuminen

Socialismin laajeneminen yhden maan rajojen ulkopuolelle asetti Neuvostoliiton kommunistiselle puolueelle sekä muiden sosialististen maiden kommunistisille puolueille uuden tärkeän — *uudentyyppisten kansainvälisten suhteiden, sosialististen maiden välisten ystävyyssuhteiden järjestämisen*. Aikaisemmin sellaista tehtävää ei oltu asetettu eikä ihmiskunnan historiassa kukaan ollut sellaista ratkaissut. Siihen asti Neuvostoliitto oli pitänyt ulkopolitiikkansa lähtökohtana sitä, että se oli tekemisissä vain kapitalististen maiden kanssa. Nyt sen oli

järjestettävä valtiolliset suhteet myös sosialististen maiden kanssa.

Niille samoille sosialistisen ulkopoliitiikan yleisille periaatteille — maiden täydellinen tasa-arvoisuus, toistensa sisäisiin asioihin puuttumattomuus, keskinäinen alueellisen koskemattomuuden kunnioittaminen, rauhan puolustus —, joiden mukaan olivat määrättyneet Neuvostoliiton suhteet kapitalistisiin maihin, rakentuivat myös suhteet sosialistisiin valtioihin. Sosialististen valtioiden keskinäisissä suhteissa ei kuitenkaan voitu rajoittua yksinomaan tuollaisiin suhteisiin, semmitenkin kun nuoret kansandemokraattiset tasavallat olivat poliittisen tuen, taloudellisen avun sekä sosialistisessa rakennustyössä saadun kokemuksen tarpeessa.

Neuvostoliiton ja Euroopan ja Aasian kansandemokraattisten maiden kesken pystytettiin *uudentyyppiset* kansainväliset suhteet. Neuvostovaltion ulkopolitiittinen toiminta laajeni ja kävi sisältörikkaammaksi. Proletariaatin diktatuurin kansainvälisestä luonteesta johtuen sosialistiselle valtiolle ilmaantui periaatteeltaan uusi, ennen tuntematon tehtävä — *muiden maiden auttaminen sosialismin rakentamisessa* ja kansainvälisten sosialististen suhteiden järjestäminen.

Maailmassa oli olemassa objektiivinen taloudellinen, poliittinen sekä ideologinen perusta uusien, sosialististen suhteiden järjestämistä varten kapitalismin kukistaneiden kansojen kesken. Kaikissa sosialistisissa maissa on vallassa kansa, jota johtaa työväenluokka etujoukkonaan sen edistynein osa — kommunistinen puolue. Tuotantovälineiden yhteiskunnallisesta omistuksesta johtuen näillä mailla on yhteneväiset taloudelliset edut. Sen vuoksi kaikki nämä maat ovat kiinnostettuja koko sosialistisen leirin ja sen eri jäsenten talouden kasvusta. Kaikkien näiden, kapitalismin kukistaneiden maiden yhteiskunnallis-taloudellinen kehitys käy samaan suuntaan — kohti sosialismia ja kommunismia, ja niillä on samat intressit — kansojen vallankumouksellisten aikaansaannosten ja kansallisen riippumattomuuden puolustaminen. Kaikki nämä maat pitävät ohjearnaan samaa ideologiaa — marxismia-leninismää. Juuri tälle pohjalle ovat rakentuneet ne laadultaan uudet, sosialistiset suhteet, jotka vallitsevat kapitalismin ikeestä vapautuneiden kansojen kesken. Näiden suhteiden erikoispiirteitä ovat veljellinen yhteistyö, keskinäinen avunanto, proletaarisen internationalismin pohjalla tapahtuva toistensa vilpittön tukeminen taistelussa kommunismin puolesta.

Neuvostoliiton kommunistinen puolue on osallistunut aktiivisesti sosialististen maiden ystävyysliiton luomiseen ja lujittamiseen. Puolueemme, joka on ensimmäisenä sosialismin rakentaneen maan johtava voima, on yhdenvertaisuusperiaatteen mukaisesti tehnyt ja tekee edelleenkin tunnetuksi veljespuolueille uuden elämän rakentamisesta saamiaan kokemuksia.

Löytääkseen omille mailleen tarkoituksenmukaisimmat sosialismin rakentamisen muodot ja menetelmät kommunistiset veljespuolueet ja työväenpuolueet ovat tutkineet tarkkaavaisesti NKP:n saamaa sosialistisen rakennustyön kokemusta, kaikkea NKP:n toimintaa sen valtaantumisen jälkeen. „Työ, jonka joudumme tekemään, on vaikea, eikä meillä ole tarpeeksi kokemusta”, sanoi Mao Tse-tung. „Sen vuoksi meidän on otettava oppia Neuvostoliiton etumaisesta kokemuksesta”. K. Gottwald sanoi NKP:n XIX edustajakokouksessa pitämässään puheessa: „...me tulemme teille oppimaan, miten on rakennettava sosialismia”.

Sosialististen maiden kommunistiset ja työväenpuolueet sekä valtionelimet ovat lähettäneet Neuvostoliittoon puolueen ja valtionlaitosten työntekijöitä, ammattiliitto- ja talousmiehiä, insinöörejä ja teknikkoja, tiedemiehiä, työläisiä ja talonpoikia tutustumaan Neuvostoliiton kokemukseen. NKP:n Keskuskomitea, Neuvostohallitus sekä paikalliset puolue- ja neuvostojärjestöt ovat auttaneet heitä kaikin tavoin Neuvostoliiton saaman sosialistisen rakennustyön kokemuksen omaksumisessa. Ne ovat mielellään vastaanottaneet näitä edustajistoja ja avanneet niille kaikki ovet. Ystävällismielisten maiden lähetit ovat käyneet kaupungeissa ja kylissä, tehtaissa, kolhooseissa, kone- ja traktoriasemilla sekä neuvostotiloilla, tieteellisissä tutkimuslaitoksissa ja oppilaitoksissa, puolue-elimissä ja valtionlaitoksissa. Veljespuolueet ovat tutkineet Neuvostoliiton saamia kokemuksia, verranneet niitä omiin sekä muiden sosialististen maiden kokemuksiin, soveltaneet niitä luovalla tavalla käytäntöön kotimaissaan ja valinneet sellaisia sosialismin rakentamisen muotoja ja menetelmiä, jotka sopivat parhaiten kyseessä olevan maan konkreettisiin historiallisiin oloihin.

Teorian ja käytännön alalla suorittamansa laajan yhteistyön tuloksena NKP ja kansandemokraattisten maiden kommunistiset veljespuolueet ja työväenpuolueet esittivät Neuvostoliiton sosialistisen rakennustyön kokemusten merkityksestä ainoan oikean, tieteellisen näkemyksen, jossa tulevat esiin yhteiskunnan sosialistisen uudestijärjestämisen yleiset lakimääräisyydet.

Neuvostokansan kulkema tie on kaikkien maiden työtätekevien sosialistisen kehityksen valtatie. Neuvostoliiton sosialistisen vallankumouksen ja sosialistisen rakennustyön peruspiirteillä ja lainmukaisuuksilla on kansainvälinen eikä suinkaan paikallinen, kansallisesti rajoittunut merkitys.

Neuvostoliiton kommunistisen puolueen myötävaikutuksella Neuvostoliiton ja muiden sosialististen maiden välillä on päästy läheiseen poliittiseen yhteistoimintaan. On solmittu kaksipuoliset ystävyys- ja keskinäisen avunannonsopimukset, mikä on lujittanut kansandemokraattisten maiden kansallista riippumattomuutta. Neuvostoliitto ja kansandemokraattiset maat ovat taistelleet yhdessä rauhan puolesta. Neuvostoliitto on antanut

sosialistisille maille ystävän apua uuden valtiokoneiston luomisessa. Niiden hallitusten pyynnöstä Neuvostoliitto on lähettänyt näihin maihin neuvonantajia eri kysymyksissä.

NKP:n ja kommunististen veljespuolueiden yhteisten ponnistusten tuloksena Neuvostoliiton ja kansandemokraattisten maiden välillä on saanut alkunsa uudentyyppinen taloudellinen yhteistoiminta, joka perustuu täydelliseen tasa-arvoisuuteen, molemminpuoliseen hyötyyn ja toverilliseen avunantoon, ja kehittyneet tämän yhteistoiminnan muodot. Sitä mukaa kuin sosialistiset maat kehittyivät ja lujittuivat, ulottui myös niiden keskinäinen yhteistoiminta yhä uusille talouselämän aloille.

Alkuaikoina taloudellisen yhteistoiminnan perusmuotona oli ulkomaankauppa. Sitä käytiin täydellisen tasa-arvoisuuden ja molemminpuolisen edun pohjalla, ilman mitään itsekäitä tarkoituksia, eikä kilpataistelun ja heikkojen armottoman nujertamisen tarkoituksessa niinkuin kapitalismin aikana. Tavaranvaihto lisääntyi vuosi vuodelta. Alkoivat muodostua sosialistiset maailmanmarkkinat.

Sittenmin taloudellinen yhteistoiminta kävi monipuolisemmaksi. Suuren merkityksen sai luoton muodossa annettu apu. Neuvostoliitto myönsi sodanjälkeisinä vuosina (vuosi 1952 mukaan luettuna) kansandemokraattisille maille pitkäaikaisen noin 15 miljardin ruplan luoton. Luottosopimusehdot olivat mitä suotuisimmat.

Vuosi vuodelta on laajentunut niinikään tuotannollis-teknillinen avunanto. Neuvostoliitto on auttanut kansandemokraattisia maita uusien teollisuuslaitosten suunnittelussa, rakentamisessa ja käyntiänsä. On laajennettu tieteellis-teknillistä yhteistyötä. Neuvostoliitto on antanut sosialistisille maille apua erilaisten laitosten rakentamisessa sekä luovuttanut niille paljon teollisuus- ja kulttuurilaitosten rakennussuunnitelmia, erilaisten uusien koneiden täydellisiä piirustuksia, teknologisia selityksiä ja laskelmia. Suurta apua on annettu työntekijäin kouluttamisessa ja tekniikkaan tutustumisessa. Tuhannet kansandemokraattisten maiden specialistit ovat saaneet koulutusta Neuvostoliiton korkeakouluissa. Suuri joukko useista veljesmaista saapuneita työläisiä on perehtynyt uusien koneiden käyttöön Neuvostoliiton tehtaissa. Neuvostoliitto vuorostaan on saanut tuotannollis-teknillistä apua kansandemokraattisilta mailta.

Sitä mukaa kuin taloudellinen yhteistoiminta laajeni, alettiin yhä kipeämmin tarvita erikoista taloudellisia suhteita koordinoivaa elintä. Vuoden 1949 alussa Neuvostoliitto ja Euroopan kansandemokraattiset maat perustivat Taloudellisen keskinäisavun neuvoston. Sen tehtävänä oli järjestää taloudellisten kokemusten vaihtoa sekä keskinäistä avunantoa raaka-aineiden, elintarvikkeiden, koneiden yms. muodossa.

Taloudellisen yhteistoiminnan ja keskinäisavun korkeimpana muotona on ollut taloussuunnitelmien yhdenmukaistaminen.

Alkuvuosina se oli luonteeltaan tilapäistä. Viidennen viisivuotiskauden aikana otettiin ensi askeleet kansantaloussuunnitelmien yhdenmukaistamisen alalla. Sosialististen maiden kesken alkoi edistyä valtioiden välinen tuotannon erikoistuminen (spesialisointi) ja yhteistoiminta (kooperointi) teollisuudessa. Kaikki tämä loi mitä suotuisimmat edellytykset tuotantovoimien kehitykselle ja parhaat tuotannollisten voima- ja raaka-ainevarojen käyttömahdollisuudet, joudutti sosialistista rakennustyötä ja lujitti kansandemokraattisten maiden taloudellista itsenäisyyttä.

Sitä mukaa kuin sosialististen maiden keskinäissuhteet kehittyivät ja kansandemokraattisissa maissa lujittui sosialistinen tuotantotapa, muodostui *sosialistinen maailmantalouden järjestelmä*, jonka olennaisena osana ovat sosialistiset maailmanmarkkinat. Sosialistinen maailmanjärjestelmä on riippumattomien ja suvereenisten valtioiden kansallisten sosialististen talouksien muodostama kokonaisuus ja se kehittyy sosialismille ominaisten taloudellisten lakien mukaisesti. Se edellyttää asteittain kehittyvää sosialististen maiden kansainvälistä työnjakoa, ja sille on ominaista tuotannon spesialisointi ja kooperointi. Sen tärkeänä erikoispiirteenä on toverillinen yhteistoiminta ja keskinäinen avunanto. Kaikki tämä turvaa kunkin maan sekä sosialistisen maailmanjärjestelmän talouden nopean ja suunnitelmallisen kehityksen.

Sosialististen maiden ystävyysliittoa luotaessa ja lujitettaessa on kohdattu tiettyjä vaikeuksia sekä tehty erinäisiä virheitä. Keskuskomiteaa huolestuttivat suuresti Jugoslavian kommunistisen puolueen kanssa vallinneet suhteet sekä Neuvostoliiton ja Jugoslavian väliset valtiolliset suhteet. Samaan aikaan kun NKP ja kansandemokraattisten maiden kommunistiset puolueet rakensivat keskinäisiä suhteitaan marxismin-leninismien hengessä, Jugoslavian kommunistisen puolueen johto otti useissa periaatteellisissa kysymyksissä asenteen, joka oli ristiriidassa marxilais-leniniläisten katsomusten kanssa. Askel askeleelta se loittooni proletaarisen internationalismin periaatteista ja luisui nationalismin kannalle. Vuonna 1948 Kommunististen ja työväenpuolueiden tiedotustoimisto, jonka jäsen Jugoslaviainkin kommunistinen puolue oli, käsiteli tämän kysymyksen ja hyväksyi päätöksen „Tilanteesta Jugoslavian kommunistisessa puolueessa”. Tämä päätöslauselma on kaikilta peruskohdiltaan oikea. Siinä on arvosteltu periaatteellisesti, marxilais-leniniläiseltä kannalta Jugoslavian kommunistisen puolueen johtajien virheitä. Kaikki marxilais-leniniläiset puolueet hyväksyivät sen. Jugoslavian kommunistisen puolueen johto kieltäytyi osallistumasta Tiedotustoimiston työhön. Se ei ottanut lainkaan varteen arvostelevia huomautuksia eikä halunnut edes käsitellä niitä vakavasti. Erimielisyydet saivat kärkevän luonteen.

J. V. Stalin teki pahan virheen, silloin kun käytiin taistelua näiden erimielisyyksien selvittämiseksi. Sen sijaan, että olisi

jatkettu Jugoslavian kommunistisen puolueen johtajien väärin näkökantojen ja tekojen periaatteellista toverillista arvostelua ja osoitettu niiden olevan ristiriidassa marxismin-leninismien perusteiden kanssa, J. V. Stalin vaati Neuvostoliiton ja Jugoslavian välisten normaalien valtiollisten ja diplomaattisten suhteiden katkaisemista. Kaikkinaiset Neuvostoliiton kommunistisen puolueen ja Jugoslavian KP:n väliset yhteydet katkaistiin. Berijan ja hänen apuriensa vihamielisen toiminnan vaikutuksesta Jugoslavian kommunistisen puolueen johtajia vastaan esitettiin eräitä perusteettomia syytöksiä. Myöhemmin Neuvostoliiton kommunistinen puolue ryhtyi omasta aloitteestaan toimenpiteisiin normaalien suhteiden palauttamiseksi Neuvostoliiton ja Jugoslavian välillä.

NKP:n noudattama ystävyys ja keskinäisen avunannon politiikka on päässyt täydellisesti voitolle. Erinäiset virheet, joita on tehty veljesmaiden kanssa ylläpidetyissä keskinäisuuhteissa, ovat olleet luonteeltaan toisarvoisia, satunnaisia. Olemukseltaan nämä keskinäisuuhteet ovat olleet todella sosialistisia ja ne ovat vastanneet täydellisesti proletaarisen internationalismin periaatteita. NKP on pyrkinyt kaikin voimin lujittamaan ystävyysiteitä Kiinan Kansantasavallan ja muiden kansandemokraattisten maiden kanssa, ja tämä politiikka on päässyt täydellisesti voitolle. NKP:n ja muiden vallassa olevien kommunististen puolueiden yhteisen toiminnan tuloksena on luotu sosialististen maiden veljellinen ystävyysliitto, eivätkä viholliset ole voineet eivätkä voi minkään salajuonien avulla horjuttaa näiden maiden solidaarisuutta ja yksimielisyyttä. Tämä yksimielisyys on sosialistisen leirin voiman lähde.

Uudentyyppisten kansainvälisten suhteiden ja sosialistisen maailmanjärjestelmän luominen on kansojen mitä suurin historiallinen saavutus. Sosialistiset maat ovat päässeet taloudellisessa ja kulttuurikehityksessään hyvin pitkälle nimenomaan sen ansiosta, että ne ovat olleet yhteistyössä ja auttaneet toisiaan.

Sosialististen maiden kesken muodostuneissa ystävyys ja keskinäiseen avunantoon perustuvissa suhteissa punoutuvat onnistuneesti yhteen kunkin eri maan ja koko sosialistisen leirin edut. Sosialististen maiden keskinäisuuhteita koskeva ongelma sen monimutkaisuudesta ja uutuudesta huolimatta on saatu ratkaistuksi menestyksellisesti, jokaisen sosialistisen maan ja koko sosialistisen leirin etujen mukaisesti.

LYHYITÄ YHTEENVETOJA

Päätettyään voitokkaasti fasistisia hyökkääjiä vastaan käydyn Suuren Isänmaallisen sodan puolue ja neuvostokansa saattoivat jälleen ryhtyä tekemään rauhanomaista rakentavaa työtään, viemään loppuun sosialismin rakentamista ja siirtymään asteittaisesti kommunismiin.

Puolueen ja neuvostokansan tärkeimpiä tehtäviä sitten sodan päättymisen oli kansantalouden mahdollisimman nopea jälleenrakentaminen ja jatkuvan kehityksen turvaaminen. Puolue nostatti maan työtätekevät täyttämään tätä tehtävää ja järjesti tasavaltojen ja alueiden keskinäisen avunannon. Puolue sai aikaan sen, että samaan aikaan kun vapautetuilla alueilla oli käynnissä nopea jälleenrakennustyö, kehitettiin myös maan itäosien teollisuutta, uudestikoneistettiin eri talousaloja ja kohotettiin tehtaiden kannattavuutta.

Sodan jälkeen puolue kohotti tuntuvasti puoluejohdon tasoa ja paransi huomattavasti puolueen poliittista ja aatteellista työtä. Tehtiin menestyksellisesti loppu monista, mutta ei tosin kaikista sodanaikaisista puoluedemokratian rajoituksista, ja myös kritiikki ja itsekritiikki kehittyivät tietyssä määrin. Puolueen poliittisen ja taloudellisen toiminnan oikean yhdistämisen tuloksena suureni puoluejärjestöjen merkitys poliittisina johtajina. Käydessään ideologista hyökkäystä puolue antoi musertavia iskuja aatteettomuudelle, kosmopolitismille, objektivismille ynnä muille porvarillisen ideologian ilmentymille.

Fasistisista hyökkääjistä saatu voitto lujitti Neuvostoliiton asemaa, suurensi sen kansainvälistä vaikutusta ja arvovaltaa. Maailman areenalla tapahtui voimasuhteissa käänteentekevä muutos, joka oli eduksi sosialismille ja vahingoksi kapitalismille.

Puolue on käyttänyt menestyksellisesti hyväksi sodanjälkeisiä maailman areenalla tapahtuneita muutoksia luodakseen kommunismin rakentamiselle suotuisat kansainväliset olosuhteet.

Kansandemokraattisten maiden ilmaannuttua alkoi sosialismin kehityksessä uusi vaihe. Muodostui sosialismin maailmanjärjestelmä. Neuvostoliitto lakkasi olemasta ainoa, kapitalistivaltioiden ympäröimä sosialistinen maa. Siitä tuli sosialistisen maailman johtava maa. NKP:lle ilmaantui uusi toimikenttä — kansandemokraattisten maiden veljespuolueiden auttaminen sosialistisessa rakennustyössä, niiden kanssa solmitun ystävyysliiton ja keskinäisen avunannon lujittaminen. Tämä keskinäinen avunanto on edullista Neuvostoliitolle, kullekin sosialistiselle maalle erikseen sekä koko sosialistiselle leirille.

Taistelussa rauhan säilyttämisen ja lujittamisen puolesta amerikkalaisia ja englantilaisia sodanlietsojia vastaan puolue on nojannut Neuvostoliiton suureen arvovaltaan. Noudattaen johdonmukaisesti leniniläistä yhteiskuntajärjestelmältään erilaisten maiden rauhanomaisen rinnakkainolon politiikkaa puolue on pannut alulle Neuvostoliiton taloudellisen kilpailun kapitalistimaiden kanssa ollen varma siitä, että kommunismi saavuttaa tässä kilpailussa ratkaisevan maailmanhistoriallisen voiton.